

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

Ἀρχισυντάκτης : Ἀριστείδης Κ. Οἰκονόμος

Διαγόρος παρ' ἅπασιν τοῖς ἐν Ἀθήναις Δικαστηρίοις,
Ὑφηγητὴς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΤΟΜΟΣ 7^{ος} — ΕΤΟΣ 7^{ον}

1879 — 1880

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 41.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΕΡΓΑΤΙΚΑΙ ΟΙΚΙΑΙ.

Καθ' ὅσον ἐκτείνεται τὸ σχέδιον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τοσοῦτον παρατηρεῖ τις τὴν ἔλλειψιν προνοίας ἐπὶ τῶν μικρῶν συν-οικισμῶν, τοὺς ὁποίους ὁ ἐργατικὸς τῆς πρωτευούσης πληθυσμὸς διασκορπίζει εἰς τὰ περίχωρα. Ἐκαστος φίλος τῆς ἐξοχῆς δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ μέρη, ἀπὸ τῶν ὁποίων αἱ προεκτάσεις τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως εἶναι προωρισμέναι νὰ καταστρέψωσι πολλὰς μικροεργατικὰς εἰς κτίρια ἀποταμιεύσεις. Ἡ δεῖνα π. χ. ὁδὸς διέρχεται ἐκ τῶν $\frac{2}{3}$ τοῦ οἰκίσκου ἐν ᾧ ὁ λιθοτόμος ἢ ὁ ξυλουργὸς σκεπάζει τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ἡ ἑτέρα ὁδὸς ἐξαφανίζει κατὰ σειράν πλῆθος μικρῶν οἰκιῶν τῆς πενομένης τάξεως.

Τὰ ἐργατικὰ βαλάντια αισθανόμενα τὴν ἐλαφρότητα αὐτῶν ἐξέρχονται τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων ἵνα εὕρωσι τὴν εὐθηνὴν γῆν. Οὐδὲν φυσικώτερον εἶναι ἡ ἱστορία ὅλων τῶν μεγάλων πόλεων. Ἐξεταστέον ὅμως ἂν δὲν ἠδύνατο ἡ τάσις αὕτη νὰ τεθῇ ἐν σχετικῇ τινι ἀσφαλείᾳ ἐνώπιον τοῦ βραδέως ἢ τάχιον ἐρχομένου βαρέος τῆς πολιτείας ἄρματος, τὸ ὁποῖον κατὰ τινὰ μοιραίαν διεύθυνσιν τῶν ἀνθρωπίνων προτιμῶν νὰ βαδίζῃ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τοῦ πτωχοῦ ἢ ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τοῦ πλουσίου. Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ὁδῶν, ὁμολογοῦμεν ὅτι εἶδομεν εἰς τὰς προεκτάσεις αὐτῶν, διότι πολλαχοῦ αἱ εὐθεῖαι γραμμαὶ θραύονται, ἕκαστος ἐννοεῖ ὑπὲρ τίνος.

Ὡστε ὀργανισμός τις περὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐργατικῶν οἰκιῶν ἐν τοῖς περιχώροις τῶν πόλεων θὰ προησπίζετο κατὰ πολλῶν ἐνδεχομένων· οὐ μόνον ἀπὸ ἀνωτέρας ἐπιστάσιος θὰ προσηρμόζετο πρὸς τὸ ἐπίσημον, τρόπον τινά, σχέδιον τῶν πόλεων, ἀλλὰ καὶ ὡς συγκεντρωμένη κοινωνικὴ δύναμις δὲν θὰ ἦτο ἀπὸ σκοποῦ. Ὡς πάντες οἱ ὀργανισμοὶ θὰ ἦτο καὶ ὁ περὶ τὸν ἐργατικὸν συνοικισμὸν ἐξησφαλισμένος ἀπέναντι πολλῶν ἀναγκῶν καὶ κινδύνων, τοὺς ὁποίους ἢ τυχαία τῶν ἀνθρώπων διασκόρπισις συνεπάγει μέχρις οὗ ἀναπτυχθῆ ἢ συνεκτικτὴ δύναμις τοῦ χρόνου. Οὕτως εὐαπόδεικτος εἶναι τόσον ἡ ἀστυνομικὴ ἐννοια τοιοῦτου ὀργανισμοῦ ὅσον καὶ ἡ περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ὀργανισμένων συνοικισμῶν σχέσεις.

Καὶ ὅμως ὑπάρχει ἰδιαιτέρα ἔποψις ἀξία κυριωτάτης ἐρεύνης. Εἶναι ἡ ἀποταμιευτικὴ, τὴν ὁποίαν τοιοῦτος ὀργανισμὸς δύναται νὰ ἐκτείνῃ μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν ομάδων δι' ἀποτελεσματικωτάτου καὶ διδακτικωτάτου τρόπου. Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν Μυλούζῃ ἐταιρίαν τῶν ἐργατικῶν συνοικισμῶν, ἣτις ἰδρυθεῖσα τῷ 1853 διὰ κεφαλαίου 300 χιλ. φρ. ὑπὸ 12 ἐταίρων ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῆς ἐξόχως κοινωνικῆς ἰδέας νὰ ἐνώσῃ τοὺς ἐργάτας διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας. Ἡ ἐταιρία αὕτη ἀπέβλεψε καὶ εἰς κέρδη, δὲν εἶναι μόνον φιλανθρωπικὴ, ἐπιδιώκει καὶ τόκον ἐπὶ τῶν κεφαλαίων τῆς πάγιον 4 τοῖς % . Τετραμελὲς συμβούλιον διοικεῖ τὰ κατ' αὐτὴν καὶ ὁ ὄλος σκοπὸς τῆς συνίσταται εἰς τὴν οἰκοδομὴν μικρῶν οἰκιῶν εἰς χρῆσιν ἐργατικῶν οἰκογενειῶν, πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν ὁποίων πωλοῦνται ἐπὶ πιστώσει εἰς μακρὰς, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, προθεσμίας καταβαλλομένου τοῦ τιμήματος εἰς μικρὰς ἀναλόγως ποσότητας. Τοιοτοτρόπως τὰ περισσεύματα τῶν ἐργατικῶν μισθῶν, ἀντὶ νὰ τραπῶσι πρὸς τὴν καταχρηστικὴν κατανάλωσιν, διευθύνονται πρὸς τὸ ταμεῖον τῆς ἐταιρίας, μετασχηματιζομένου βαθμηδὸν τοῦ διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἀποταμιεύοντος ἐργάτου εἰς ἰδιοκτήτην καὶ ἀπαγορευομένης τῆς κατόπιν πωλήσεως τῶν οὕτως ἀποκτωμένων.

οἰκιῶν ἀνευ ἀδείας τῆς ἐταιρίας εἰς ἄλλους, παρὰ ἐπίσης ἐργάτας.

Ἡ πρώτη τοῦ ἐργάτου κατάθεσις πρὸς ἀγορὰν τοιοῦτου παρὰ τῆς ἐταιρίας οἰκίσκου συνίσταται εἰς φρ. 400, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐξοφλεῖται κατὰ μῆνα διὰ ποσοῦ 18 — 25 φρ. ἐντὸς περιόδου 15 ἐτῶν. Ἐπὶ τούτῳ κρατεῖ ἕκαστος τοιοῦτος ἐργάτης ἀγοραστῆς βιβλιάριον, ἐν ᾧ σημειοῦνται αἱ μηνιαῖαι καταβολαὶ τοῦ μετὰ τόκου 5 τοῖς % . Ὡστε ὅσον πλείονα οἰκονομήσει ὁ ἐργάτης, τόσον τὸ χρέος του ἐλαττοῦται καὶ τόσον πλείοτερον ἐγγίζει πρὸς τὴν κραταιὰν τῆς ἰδιοκτησίας περιοχὴν. Τὸ βιβλιάριον τοῦτο τῆς ἐργατικῆς οἰκονομίας ἀποτελεῖ τοιοτοτρόπως συνεχὲς παράδειγμα δι' ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐργατικῆς οἰκογενείας. Ἀπὸ τοῦ 1853 μέχρι τοῦ 1862 εἰς 618 ὑπελογίζοντο αἱ ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ταύτης κτισθεῖσαι ἐν Μυλούζῃ ἐργατικαὶ οἰκίαι, ἐκ τῶν ὁποίων 538 εἶχον πωληθῆ εἰς ἐργάτας ἀντὶ 3000 ἕως 3,300 φρ. ἐκάστη τῶν ἐχουσῶν δεύτερον πάτωμα καὶ 2,650 ἐκάστη τῶν ἰσογείων. Εἰς 650 χιλ. φρ. ὑπελογίζοντο αἱ καταβληθεῖσαι μέχρι τότε ὑπὸ τῶν ἐργατῶν χρηματικαὶ ποσότητες, πλείονες δὲ τῶν 50 οἰκιῶν εἶχον ἐντελῶς ἀποπληρωθῆ. Ἡ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη οἰκοδομὴ τοιοῦτων ἐργατικῶν οἰκιῶν ὑπελογίσθη εἰς 80 — 100 ἐνιαυσίως, ἀναλόγως τῆς ἐργατικῆς προαγωγῆς τῆς ὠραίας αὐτῆς βιομηχανικῆς πόλεως.

Εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τὸν προκείμενον ἐταιρικὸν σκοπὸν σημειωτέον ὅτι ἐκτὸς τῶν κατὰ μέρος οἰκίσκων κτίζονται καὶ μείζονες μετὰ πλειόνων πατωμάτων οἰκιῶν διὰ τοὺς ἀγάμους ἐργάτας καὶ δι' ἄλλας τῆς ἐργατικῆς κοινωνίας χρείας. Διότι μέχρις οὗ ὁμιλήσει τὸ ἐνστικτον τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐργατῶν, ἡ ἐταιρία ἔλαβε τὴν πρόνοιαν νὰ μισθόνῃ αὐτοῖς τὴν ἀναγκαίαν ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς τῆς κατοικίας. Ἰπὸ γενικὴν δὲ ἔποψιν ἐν τῷ κέντρῳ τῶν ἐργατικῶν αὐτῶν συνοικισμῶν ἰδρυσεν ἡ ἐταιρία ἀρτοποιεῖον, ἐστιατόριον διὰ τοὺς ἀγάμους καὶ διὰ τὰς οἰκογενείας πολλάκις τῶν ἐργατῶν, λουτρὸν ἐπὶ πληρωμῇ 20

λεπτῶν καθ' ἕκαστον λουόμενον, πλυντήριον καὶ στεγνωτήριον δι' ἀέρος ἢ θερμότητος ἐπὶ σμικροτάτῃ διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ πληρωμῆ.

Ἔχει τι ἄρμονικὸν μεταξὺ ὄλων τῶν ἐλατηρίων, τὰ ὅποια κινουῦσι τὴν ἀθροπίνην ψυχὴν, ὁ συνδυασμὸς οὗτος τῶν ἀτομικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ πρόοδος τῶν Μυλουζιανῶν συνοικισμῶν, δυνατὸν εἶπεῖν, ἔλυσεν ἐν τῶν δυσκολωτέρων κοινωνικῶν προβλημάτων. Βάσις εἶναι πάντοτε ἡ ἀλληλεγγύη, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ προπορευομένων βιομηχανικῶν τάξεων καὶ τῶν κατόπιν αὐτῶν ἐρχομένων. Ἐὰν οἱ ἐν Μυλούζῃ ἐργατικοὶ συνοικισμοὶ ἦσαν τοκογλυφικὰ μηχανήματα, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἤθελον μετ' οὐ πολὺ ναυαγήσει. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες συνέλαβον τὸν σκοπὸν, ἀπέβλεπον εἰς ὑψηλότερον ὀρίζοντα.

Ἡ ὑγιεινὴ ἀποκατάστασις τῶν ἐργατικῶν οἰκογενειῶν εἶναι κυριωτάτου διαφέροντος ἐν τῷ προκειμένῳ ὀργανισμῷ. Δὲν περικλείονται ἐντὸς στενῶν καὶ ἀκαθάρτων καταγωγίων αἱ ἐργατικαὶ εἰκόνες τοῦ Θεοῦ. Παρατηρήσατε ἐν ταῖς μὴ σκεπτομέναις περὶ τῶν μελῶν τῶν κοινωνίας, ποῖα ἡ θέσις τῶν ἀποκλήρων τῆς ἐθνικῆς εὐδαιμονίας. Δίκην κτηνῶν συνωθοῦνται περὶ τρώγλας τινὰς ἀναξίας τοῦ ὀνόματος τῆς ἀνθρωπίνης κατοικίας· οὔτε ἀῆρ οὔτε ἥλιος εἰσχωρεῖ ἐλευθέρως ἐν αὐταῖς. Ἡ καθαριότης, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ ὠραιότερον κόσμημα, εἶναι προγεγραμμένη ἐκ τῆς κρύπτῃς ταύτης τῶν κοινωνικῶν ἐλαττωμάτων.

Ἀφ' ἐτέρου ὅμως ὅποια δύναμις κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὴ κατοικεῖ ἐν τῇ ἀνά χειρας οἰκοδομικῇ προνοίᾳ! Νὰ χορηγηθῇ, λέγει ἐκθεσις τις τῶν ἐν Μυλούζῃ ὀργανιστῶν τῆς ἐργατικῆς ἀποκαταστάσεως, νὰ χορηγηθῇ εἰς τὸν ἐργάτην κατοικία ἐν ἣ ὁ ἀῆρ καὶ ὁ χῶρος δὲν λείπουν, νὰ τῷ χορηγηθῇ ἡ εὐκολία νὰ γείνη ἰδιοκτήτης ὅπως ἐξέλθῃ τῆς νομαδικῆς ταύτης σφαίρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ πλανῶνται οἱ ἀνέστιοι, νὰ τῷ ἐμπνευσθῇ τὸ διαφέρον πρὸς τὰ κοινωνικὰ θέματα, τὸ αἶσθημα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς προνοίας, νὰ προσηλωθῇ ὁ ἐργάτης εἰς τὸ ἔδα-

φος ἐφ' οὗ κερδαίνει τὸν ἄρτον τοῦ, νὰ διαδοθῇ παρ' αὐτῷ καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως, τῆς φειδοῦς καὶ τῆς ἐπιμονῆς εἰς τὴν ἐργασίαν, ἣτις μόνη εἶναι ἡ ἀληθὴς βάσις τῆς εὐδαιμονίας, — ἰδοὺ μία τῶν μεγαλοπρεπεστέρων ἀποστολῶν τοῦ σκεπτομένου, εἰς τὸ εὐρὺ μέλλον, κοινωνικοῦ σώματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.

Ἐν ὅλῃ τῇ Ἀσίᾳ ἢ Ἰνδία ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχεστέραν καὶ γονιμωτέραν χώραν. Δύναται αὕτη νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν Βρασιλίαν καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν. Δὲν εἶναι μόνον τὸ παρὸν ἀλλὰ καὶ τοῦ παρελθόντος αἰστορικαὶ παραδόσεις αἱ ἀγούσαι εἰς τοιαύτην ἰδέαν. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶχε θαυμάσει τὰ ὠραῖα καὶ ποικίλα τῆς Ἰνδίας προϊόντα. Ἡ καλλιέργεια τῆς Ἰνδικῆς γῆς ἔχει τι ἀληθῶς ἐκτακτὸν διὰ τὴν λοιπὴν οἰκουμένην, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ κλίματος, μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῆς ἐξαισίας αὐτοῦ παραγωγικῆς ἰσχύος. Δυνάμεθα εἶπεῖν, ὅτι ἡ κυριωτέρα πηγὴ τοῦ Ἰνδικοῦ πλούτου, τὸν ὁποῖον ἀπολαμβάνουσιν οἱ Ἀγγλοὶ, συνίσταται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς· ἡ κτηνοτροφία καὶ τὰ ὄρυκτὰ ἐρχονται πολὺ κατόπιν. Ἡ Εὐρώπη τότε μόνον ἤρξατο λαμβάνουσα κατὰ πρῶτον ἀκριβεστέρας ἰδέας περὶ τοῦ ἐν Ἰνδίας φυτικοῦ κόσμου, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, καὶ ἀφ' οὗτο Πορτογάλλοι, Ὀλλανδοὶ καὶ παντοδαποὶ ἔμποροι ἤρξαντο ἀποκαθιστάμενοι παρὰ τοῖς αἰγιαλοῖς τῆς μεγάλης χερσονήσου τῆς νοτίου Ἀσίας. Πολλὰ περιπλέον φυτὰ ὑπῆρξαν ἐξ ἀρχῆς ἀξιόλογος ὕλη ἐμπορίας ὡς ἐκ τῶν ἱαματικῶν αὐτῶν ἰδιοτήτων, καὶ ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς τῶν ἱατρῶν καὶ βοτανολόγων ἵνα συγγράψωσι ἀξιολογωτάτας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματείας.

Τὸ ὄρυζιον ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ὑπῆρξε πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς ὅ,τι πρὸς ἡμᾶς ὁ σῆτος, ἡ κυριωτέρα τούτέστι τροφή αὐτῶν (1). Ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τόπῳ οἱ ἄνθρωποι τρέφονται τοσοῦτον ἀποκλειστικῶς δι' ὄρυζιου, καὶ οὐδαμοῦ ἄλλοθι αἱ ἐσοδαί ἐξαρτῶνται ἐπὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῶν βροχῶν. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ὄρυζιου λαμβάνει χώραν καθ' ὅλας τὰς καλῶς ποτιζομένας γαίας τὰς ἐντὸς κοιλάδων καὶ τὰς ἐν γένει χθαμαλάς, χωρὶς νὰ ἀποκλείωνται καὶ αἱ μὴ κανονικῶς ποτιστικαὶ γαῖαι ὅταν συμψηφίζεται ἡ ἔλλειψις τοῦ ρέοντος ὕδατος ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων βροχῶν. Ἡ μεγαλειτέρα ὄρυζοπαραγωγή γίνεται ἐν Βεγγάλῃ, Ἀσσάμῃ, Ὀρὺσσα, Καρνατικῇ καὶ Βίρμῃ. Ἐσοδαία ὄρυζιου 200. ἐπὶ ἑνὸς, ἐν εὐδοκιμῇσει τῆς καλλιεργείας, εἶναι φαινόμενον λίαν σὺνηθες ἐν τῇ Ἰνδικῇ χώρᾳ. Ἀλλ' ἐν ἔλλείψει βροχῶν πρὸ πάντων ἐν ταῖς βορειανατολικάϊς ἐπαρχίαις ἐν ταῖς μὴ ἀρδευομέναις ὑπὸ ἰκανῶν ὑδάτων ἐπέρχεται, ἔστιν ὅτε, τελεία ἀφορία, ὡς συνέβη π. χ. κατὰ τὸ 1865, ὅτε ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐλλείψει τροφῆς. Τῷ δὲ 1870 τοσοῦτω τρομερὸς ἦτο ὁ ἐνσκήψας ἐκεῖσε λιμός, ὡστε δέκα ὅλα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπωλέσθησαν ἐξ αὐτοῦ. Ὁμοίος δὲ πάντῃ τούτῳ θὰ ἀπέβαινε καὶ ὁ τοῦ 1873, ἐὰν σύντονα δὲν ἐλαμβάνοντο κατ' αὐτοῦ μέτρα ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πεισθείσης, ἐπὶ τέλος ὅτι ἐκ τῆς ἀπρονοησίας αὐτῆς ἠῦξανον μᾶλλον τὰ ἐκ τοῦ κακοῦ δεινά.

Διερχόμενός τις τὴν χώραν ταύτην παρατηρεῖ, ὅτι τὰ γεωργικὰ τῶν Ἰνδῶν ἐργαλεῖα εἶναι ἀγροῖκα καὶ ἀπλούστατα· διαπρέπουσιν ὅμως οἱ Ἰνδοὶ ἐπὶ τῷ ποτισμῷ τῆς χώρας αὐτῶν, κατασκευάζοντες μεγάλας δεξαμενάς, αἵτινες μεταβάλλουσιν εἰς εὐφορωτάτους ὄρυζῶνας ὀλοκλήρους ἐρήμους, μάλιστα κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Ἰνδίαν, ἐνθα οἱ μεγάλοι ποταμοὶ

(1) Ὑπολογίζεται εἰς 2 λίτρ. ὄρυζιου ἡ ἡμερησία ἐκάστου Ἰνδοῦ κατανάλωσις· τὸ ἡμερομισθιον τοῦ χωρικοῦ εἰς ὄρυζιον πληροῦνεται. Κατὰ τοὺς τελευταίους ὑπολογισμοὺς μόνῃ ἡ Βεγγάλῃ καταναλίσκει 5 1]2 ἑκατομ. τόνων ὄρυζιου κατ' ἔτος.

εἶναι σπανιώτατοι. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τούτων κατασκευάσθησαν κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Ἰνδικῆς. Μακρὰν τῶν μεγάλων ποταμῶν, ἐν χώρᾳ ἐνθα ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ὀκταμηνίαν οὐδέποτε νεφελοῦται, αἱ δὲ βροχαὶ εἰσὶ σπανιώταται καὶ ἐκλείπει πᾶσα ὑγρασία καὶ πᾶσα ἑρόσος, οἱ Ἰνδοὶ κατασκεύασαν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων στρωμάτων λίμνας χειροποιήτους, ἐν αἷς ἠδύναντο νὰ περιζωνται ὡς ἀπὸ μεγάλων δεξαμενῶν τὸ πρὸς ποτισμὸν τῆς γῆς καὶ γεωργίαν ἀναγκαῖον ὕδωρ. Πρὸς τοῦτο δὲ κατασκεύαζον οἱ ἀρχαῖοι Ἰνδοὶ παυμεγέθη προχώματα ἀπὸ ὄρους εἰς ὄρος, διὰ τῶν ὁποίων συνεκεντροῦντο τὰ ὕδατα ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῆς διηρημένης οὕτω κοιλάδος εἰς δυσθεώρητον δεξαμενὴν, ἥτις ἀπετέλει ὀλόκληρον λίμνην ὑψηλοτέραν τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀγόνου γῆς, καθισταμένης διὰ τῆς ποτιστικῆς ταύτης μεθόδου εὐφορωτάτης. Περὶ τὰς δεξαμενάς ταύτας, ὡς περίμαστον ζωογόνον, συνήγετο ὁ λαὸς τῆς μεσημβρινῆς Ἰνδίας. Ἐτι καὶ νῦν τὰ διασωθέντα κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς χώρας κολοσσαῖα ταῦτα ἔργα εἶναι χρήσιμα. Προσβλέπων δὲ τις εἰς τὸ μέγεθος τῶν καταστραφέντων ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς διοικητικῆς ἀμελείας, θαυμάζει τὸν προηγούμενον ἐγγώριον πολιτισμὸν τῶν αὐτοχθόνων Ἰνδῶν καὶ ἀγανακτεῖ διὰ τὴν ἀκηδῖαν τῶν νεωτέρων ἡγεμόνων, οἵτινες οὐδέποτε ἐφρόντισαν νὰ ἐξορύξωσι φρέατα ἢ κατασκευάσωσι προχώματα ἢ γεφύρας, ἀφίνουσι δὲ ἀφανιζομένους ἐν τῇ ἐρημικῇ ἄμμῳ καὶ τῷ Ὠκεανῷ τοὺς ἀρίστους τῆς γῆς ποταμοὺς, ὧν τὰ ὕδατα ἐπιτηδείως διανεμόμενα διὰ διωρύγων καὶ ὀχετῶν ἠδύναντο νὰ καταστήσωσι εὐφορωτάτας ἀπείρους ἐκτάσεις γαιῶν. Αἱ μεγάλαι καὶ καταστρεπτικαὶ ξηρασίαι, αἵτινες ἐνσκήπτουσι περιοδικῶς ἀνά πᾶσαν 10ετίαν ἢ 12ετίαν ἐν Ἰνδίᾳ, ἐπιφέρουσι λιμοὺς ὀλεθριωτέρους καὶ τῆς χολέρας αὐτῆς, μεταβάλλοντες εἰς ἐρήμους πολλὰς ἐπαρχίας, περιφῆμους τὸ πρὶν ἐπὶ εὐφορίᾳ καὶ πλούτῳ. Τελευταῖον μόνον ἡ Ἰνδικὴ κυβέρνησις, βλέπουσα ἐλαττουμένας τὰς προσόδους καὶ τὰ ὠφελήματα αὐτῆς, ἐξέστη τῆς ληθαργίας καὶ κατενόησεν ὅτι καθῆκον αὐτῆς ἅμα καὶ συμφέρον ἦτο ἡ ἀποστόμωσις

ένιων τῆς ἀρχαιότητος διωρύγων, αἵτινες εἶχον παραμεληθῆ ἀπὸ τῆς πτώσεως τῶν Τιμουριτῶν, καὶ ἡ ἀνέγερσις προχωμάτων τινῶν τῶν μεγίστων δεξαμενῶν ἢ τῶν χειροποιήτων λιμνῶν, αἵτινες ἐξωογόνουν τὴν χώραν ἄλλοτε.

Πρὸς φυτουργίαν τῆς ὀρύζης ἐν Ἰνδία διαιρεῖται ὁ ἀγρὸς εἰς πολλὰ τετράγωνα τμήματα, δυνάμενα διὰ τῶν περιχωμάτων νὰ συγκρατῶσι ἐν ἑαυτοῖς τὸ ὕδωρ. Τὸ ὅλον τοῦ ἀγροῦ περιστᾷ καθόλου ὄψιν ζατρικίου, οὔτινος ἕκαστον τετράγωνον εἶναι οὕτω διατεθειμένον, ὥστε ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ ὑπερέχει τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἐκ μικρᾶς κλίσεως, τὸ δὲ ὕδωρ μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον. Καὶ πρῶτον θραύονται οἱ βῶλοι, ὁ δὲ ἀγρὸς κατακλύζεται ὑπὸ πολλοῦ ὕδατος, ὅπερ ἐπιφέρει τὴν σῆψιν τῶν ἀχύρων καὶ τῶν ριζῶν τῆς τελευταίας συγκομιδῆς· ὕστερον δ' ἀποχωρήσαντος τοῦ ὕδατος, ἀρχεται ἡ διὰ τῶν βοῶν ἀροτρίωσις τοῦ ἀγροῦ καὶ ἡ ἐπιπέδωσις τῆς ἀνακινήθεισας γῆς διὰ τινος ξυλίνου ἐργαλείου ὑπὸ βοῶς ἐλκομένου οὕτω δὲ συμπληροῦται ἡ σπορὰ καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀναφύεται τὸ φυτόν. Κατὰ τὰς πρῶτας τρεῖς ἡμέρας ὁ ὀρυζὼν δὲν ποτίζεται, μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἀρχεται, ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὁ ποτισμὸς, μέχρις οὗ τὸ φυτόν ἀναδώσῃ τὰ τρία πρῶτα φυλλάρια του. Ἐκτοτε δὲ καὶ καθ' ὅλον τὸν μῆνα ὁ ἀγρὸς ποτίζεται καθ' ἑκάστην, μέχρις οὗ πλησιαζούσης τῆς ὀριμότητος κατακλύζεται πάλιν ἐπὶ δέκα ἡμέρας.

Ὁ ἀραβόσιτος καλλιεργεῖται ἰδίως ἐν ὅσαις χώραις δὲν δύναται τὸ ὀρύζιον νὰ παραχθῆ, εἴτε δι' ἔλλειψιν ἀρκούσης θερμότητος εἴτε τῆς ἀπαιτουμένης ὑγρασίας, ὡς ἐν Κασιμήρῃ, Πεντζάβῃ κλπ.

Καὶ ὁ σῖτος ἐπίσης ἀντικαθιστᾷ τὸ ὀρύζιον ἐπὶ τῶν ὄρεινῶν μερῶν, ἐν αὐτοῖς μᾶλλον καλλιεργούμενος καὶ μετὰ ὀλιγωτέρας τοῦ κλίματος θερμότητος συμβιβαζόμενος. Ἐν τούτοις ὅσον ἀφορᾷ τὴν νότιον Ἰνδίαν, τὰ ὄρεινά μέρη αὐτῆς δὲν ἐπιδίδονται εἰς σιτοκαλλιέργειαν.

Ὁ Ἰνδικὸς κέγγρος εἶναι προϊόν λίαν διαδεδομένον παρά τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν Ἰνδοῦ καὶ Δεκάγ.

Τὸ ζαχαροκάλαμον, καίπερ προϊόν αὐτόχθον, δὲν ἀπρτελεῖ ἔμως κύριον ἀντικείμενον ἐν τῇ Ἰνδικῇ γεωπονίᾳ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μεγάλην ἀλλαχοῦ προαγωγὴν αὐτοῦ.

Ἡ καφφέα, τῆς ὁποίας ἡ γονιμοποίησις ἐπέτυχε καὶ ἔλαβεν εὐρείας διαστάσεις ἐπὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς πρὸ πάντων αἰῶνος, φύεται ἐν Κεϋλάνῃ καὶ Καρνατίκῃ.

Ἡ βανανέα ὑπερπληροῖ τοὺς κήπους ὄλων τῶν γεωργικῶν τῆς Ἰνδίας οἰκογενειῶν.

Ὁ κοκοφοῖνιξ, ἐπίσης πολύτιμον προϊόν τῆς νοτίου Ἰνδίας, παρέχει οὐσιώδη τροφήν καὶ χρήσιμον ὕλην ξυλικῆς.

Ὁ κοινὸς φοῖνιξ εἶναι προϊόν τῆς βορειοδυτικῆς Ἰνδίας, ἰδίως τῆς κοιλάδος τῆς Σύνδης.

Ἡ πιστάκη (φιστικιά) καλλιεργεῖται ἐν Πεντζάβῃ καὶ Κασιμίρῃ.

Τὸ τένον ἐκαλλιεργήθη πρὸ τινος καιροῦ ἐν Ἀσσάμῃ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, παράγεται δὲ νῦν εἰς μεγίστας ποσότητας, ἐπεκτεινομένης τῆς καλλιεργείας αὐτοῦ βαθμηδὸν καὶ ἐν τῷ Προεδρείῳ τῆς Βομβάης καὶ Βίρμης.

Παραλείποντες τὰ λοιπὰ ἤδη τῆς θρεπτικῆς τῶν Ἰνδῶν παραγωγῆς, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ περὶ τὴν ἔνδυσιν κλάδος αὐτῆς καὶ ὁ περὶ τὴν βαφικὴν καὶ ἰατρικὴν εἶναι ἰδιαιτέρως ἀξιοσημεῖωτοι.

Τὸ μηκόνιον ἐξ οὗ παράγεται τὸ ὄπιον, τὸ τοσοῦτον ἐν Κίνα καταναλισκόμενον, ἀποτελεῖ σημαντικωτάτην ἐποψιν τῆς Ἰνδικῆς γεωργίας. Τὸ κύριον κέντρον τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ εἶναι ἡ Βεγγάλη ἢ ἐγγὺς τῆς Πάτνης, καὶ ἡ Μάλδβα πρὸς τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς Νερβάδδης μέρος. Τὸ μεγαλείτερον τοῦ ὀπίου ἐμπόριον ἐνεργεῖται ἐν Καλκούττῃ καὶ Βομβάῃ.

Ἡ Ἰνδικὴ ἴσατις, ἐξ ἧς τὸ Ἰνδικὸν (λουλάκι), καλλιεργεῖται ἐν τῷ Δέλτα τοῦ Γάγγου ποταμοῦ καὶ ἐν ταῖς πεδιάσι τοῦ προεδρείου τῆς Μαδράσης.

Ὁ βάμβαξ εἶναι ἀρχαιότατον τῆς Ἰνδικῆς προϊόν· γνωστὴ εἶναι ἡ κολοσιαία παραγωγή του, κέντρον ἔχουσα τὴν δυτικὴν Ἰνδίαν καὶ τὴν Δεκκάνην. Κατὰ τὰ τελευταῖα 10 - 15

ἔτη ἢ καλλιέργεια του ἔλαβεν ἀνάπτυξιν πολὺ μεγαλειτέραν.

Ἡ Ἰνδικὴ κάνναβις, ὑπερέχουσα πασῶν τῶν ὁμοειδῶν, πρὸς κατασκευὴν τῶν χονδρῶν πανίων καὶ σχοινοποιίαν, παράγεται πρὸ πάντων ἐν Βεγγάλῃ.

Ἡ κίννα, τῆς ὁποίας γνωστὸν τὸ ἀλεξητήριον κατὰ τοῦ πυρετοῦ ἐκχύλισμα κινίνης, παράγεται πρὸ πάντων ἐν Νιλγίρῃ καὶ ἐν ταῖς διακλαδώσεσι τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων ἐγγὺς τῆς Δαρζελίνγκης. Ἡ φυτεία αὕτη ἔλαβε τελευταῖον, κατ' ἐπίμονον φροντίδα τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, μεγάλας διαστάσεις. Μολονότι δὲ τὰ νεόφυτα δένδρα δὲν ἔφθασαν εἰσέτι εἰς τὴν τελείαν αὐτῶν ἀνάπτυξιν (35 ἐτῶν), ἡ κυβέρνησις ἀπολαμβάνει ἐκ τῶν εἰσοδημάτων της ἐτησίως 7,000 Λ. Στ.

Τὸ τέκον (teek) ἀνήκει εἰς τὸν φυσικὸν τῆς Ἰνδικῆς χώρας πλοῦτον· εἶναι δένδρον μέγιστον, τοῦ ὁποίου τὰ μὲν φύλλα δι' ἐρυθρᾶν βαφὴν, τὰ δὲ ξύλα χρησιμώτατα εἰς τὴν ναυπηγίαν.

Ἐπίσης ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη βλαστήσεως, τῶν ὁποίων αἰρίζαι τε καὶ οἱ καρποὶ ζητοῦνται ἐξαιρετικῶς διὰ τὴν ἀρωματικὴν αὐτῶν ιδιότητα, ὡς ἡ κάννα, τὸ ἄμωμον, κόστος, ζιγγίθερι, μαράνθα, κερκύμη, πέπερι, ὅπερ φύεται ἐν ἀφθονίᾳ παρὰ τὴν Μαλαβάρην· ἰδιαιτέρα μνεῖα ὀφείλεται περὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης οἰκογενείας τῆς δάφνης, ἣτις χορηγεῖ τὸ κιννάμωμον καὶ τὴν κάμφοραν· ὁλόκληρα δάση σχηματίζουσιν αἱ δάφναι αὗται ἐν Κεϋλάνῃ, περιφῆμῳ ἔκπαλαι ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ταπροβάνη. Τὸ μοσχόδενδρον, τὸ ἀρωματικὸν καρυόφυλλον καὶ ὁ ἱάμβος εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν. Ἡ περαιτέρω ἀπαρίθμησις διαφεύγει τὰ ὅρια τῆς προκειμένης μελέτης.

Ἐν γένει ἡ Ἰνδικὴ προΐσταται τῶν ἀφειδέστερον ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ δημιουργοῦ προικισθεισῶν χωρῶν. Ἐκ μόνων τῶν δασῶν της ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀπολαμβάνει ἐνιαυσίαν πρὸσοδον ἑνὸς ἑκατομ. λιρ. στερλ. (1) Τὸ κυριώτερον τῆς Ἀγγλι-

(1) Ἐν Μάνδη παρὰ τὴν ἔνωσιν τοῦ Γόγρα καὶ Γάγγου ποταμοῦ ἀπαντᾶται τὸ δένδρον Βανιανῆ, ἣτις καὶ ὀρησκευτικῆ

κῆς κυβερνήσεως εἰσόδημα πηγάζει ἐκ τοῦ φυσικοῦ τῆς χώρας πλοῦτου· οὕτως ἐκ μόνων τῶν φυτειῶν εἰσάγονται 20—25 ἑκατομ. λιρ. στερλ. εἰς τὸν δημόσιον ὀθησαυρὸν (ἔγγειος φόρος), ἕτερα δὲ 7—8 ἑκατομ. λιρ. στερλ. ἐκ τοῦ ὁπίου ἰδίως εἰς τὰ τελωνεῖα.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ὀλιγώτερον τῆς γεωργίας ἀνεπτυγμένη ἐν Ἰνδία, τὸ δ' αἴτιον ὀφείλεται ἐν μέρει μὲν εἰς τὰς ὀρησκευτικὰς ιδέας αἰτινες ἀπαγορεύουσι τὴν σφαγὴν τῶν ζῶων καὶ τὴν ἐκ τούτων τροφήν (1), ἐν μέρει δὲ εἰς τὴν πυκνότητα τῶν κατοίκων, ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν μένουσιν ἱκαναὶ ἀπανταχοῦ γαῖαι πρὸς κτηνοτροφικὴν καλλιέργειαν. Δὲν πρέπει ἐντεῦθεν νὰ νομισθῇ τις ἔτι ἡ Ἰνδία εἶναι πτωχὴ ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς παραγωγῆς. Τὸ μᾶλλον σύνθημα καὶ περιέργον ζῶον τῆς νοτίου Ἀσίας εἶναι ὁ ἐλέφας, ὃν ἔκπαλαι μετεχειρίζοντο ἔντε τοῖς πολέμοις καὶ τῷ ἐμπορίῳ. Ἐπὶ τῆς εἰσελάσεως τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Πῶρος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰνδῶν εἶχεν ἀντιτάξει κατ' αὐτοῦ 300 πολεμικοὺς Ἐλέφαντας· μέχρις ἐσχάτων τὸ ζῶον τοῦτο ἐλάμβανε μέγα μέρος ἐν ταῖς διαφόροις ἐκστρατείαις εἴτε ὡς ἐπιθετικὸν καὶ ἀμυντικὸν εἴτε ὡς μεταβιβαστικὸν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀγγλοὶ πολλάκις τὸ με-

σ υ κ ἦ καλεῖται, τῆς ὁποίας ἡ σκιά ἐκτείνεται ἐν ὥρᾳ ἡλίου εἰς περιφέρειαν 1116 ἀγγλικῶν ποδῶν. Μίλια δὲ τινα ἀπὸ τοῦ Βαρδσχ, ἐπὶ τινος νήσου τοῦ Νεβροῦδ ὑπάρχει ἐν τῶν μεγίστων βανιανῶν δένδρων τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι φέρει χρονολογίαν 3,000 ἐτῶν, καὶ ἔχει μέγιστον κλώνον ἑξαπλούμενον εἰς περίμετρον 2,000 ἀγγλικῶν ποδῶν· ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ δένδρου τούτου δύναται νὰ μείνωσι πλείονες τῶν 7,000 ἀνθρώπων.

(1) Τοὺς εὐρωπαίους, ὡς ἐσθλόντας βόειον κρέας, οἱ Ἰνδοὶ βδελύττονται ὑπὲρ τοὺς Παρίας, διὸ καὶ οἱ Βραχμάνες οὐδέποτε προσφάσωσι τὴν χεῖρα αὐτῶν, ἢ, ἂν ἀναγκασθῶσι, σπεύδουσιν ἄμα φθάσαντες οἴκαδε ἵνα ἐκδυθῶσι καὶ λουσθῶσι καθαρίζοντες οὕτως ἑαυτοὺς τοῦ μιάσματος τοῦ γενομένου αὐτοῖς ἐκ τῆς προσφάσεως τῶν βεβήλων, διότι νομίζουσι ὅτι καὶ μόνον τὸ βλέμμα τοῦ Παρίου ἢ τοῦ Εὐρωπαίου, ἀρκεῖ ἵνα μιάνη τὸν βλεπόμενον.

τεχειρίσθησαν εἰς μεταφορὰν πυροβολικοῦ. Ἡ ἐγχώριος μεταβιασικὴ βιομηχανία κέκτηται ἐν τῷ ἐλέφαντι χρησιμώτατον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις βοηθόν, ἐπειδὴ οὐχὶ μόνον μετακομίζει μεγάλα βάρη, ἀλλὰ καὶ μόνος ἐπιφορτίζεται ἐξ αὐτῶν τὰ μέγιστα διὰ τῆς προβοσκίδος του· ἡ δὲ ἐμπορία σπουδαιοτάτην ὕλην κέκτηται ἀπὸ τοῦ πολυζητήτου ἐλεφαντίνου ὀστοῦ.

Κατόπιν τοῦ ἐλέφαντος ἔρχεται ἐν τῇ κλίμακι τῶν ἐργατικῶν ζῶων ἡ κάμηλος, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται πρὸ πάντων οἱ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σινδ ἐν Πετζάβη καὶ Κασσιμίρη. Οἱ Ἰνδικοὶ ἵπποι διακρίνονται διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν ταχύτητα αὐτῶν, εἶναι ὅμως τοσοῦτον ὀλίγοι, ὥστε ἡ Ἀγγλία πρὸς καταρτισμὸν τοῦ ἵππικοῦ αὐτῆς ἀναγκάζεται νὰ προμηθεύηται αὐτοὺς ἐκ τῆς Γεδρωσίας (Ἀφγανιστάν), Βελουχιστάνης, Περσίας, Ἀραβίας, καὶ τελευταῖον μάλιστα καὶ ἐκ τῆς Αὐστραλίας. Ὁ ἡμίονος, ὁ βοῦς καὶ ὁ ταῦρος ἀνήκουσιν εἰς ἰδιαιτέραν τοῦ φυσικοῦ πλοῦτου ἔποψιν· τὰ βόεια δέρματα εἶναι περιζήτητα ἐν Εὐρώπῃ καὶ τελεῖται κατ' ἔτος οὐχὶ εὐκαταφρόνητος τούτων ἐξαγωγή. Προβάτων καὶ αἰγῶν ὑπάρχει ποσότης ἰκανή· πρὸ πάντων πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Ἰνδίας ἐκπαλαι φημίζονται αἱ ὠραῖαι αἰγες τῆς Κασσιμύρης διὰ τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτῶν ἔριον, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ λαμπρὰ σάλια τῆς Κασσιμύρης. Παραλείπομεν τὴν ἄπειρον ποικιλίαν τῶν ἀγρίων ζῶων καὶ πτηνῶν· τὰ πτερὰ τῶν τελευταίων ἀποτελοῦσι σπουδαῖον ἐξαγωγικὸν πρὸς τὴν Εὐρώπην ἐμπόριον. Ἰδιαιτέρα μνεῖα ὀφείλεται, μεταξὺ τῶν ὑποτεταγμένων εἰς τὸν ἄνθρωπον ζῶων, περὶ τοῦ μεταξοσκώληκος ὅστις ἀπὸ 3000 ἐτῶν καλλιεργεῖται ἐν τῇ Ἰνδικῇ, παράγων ὠραιότητα τὴν μέταξαν δυναμένην ἐν πολλοῖς νὰ συγκριθῇ πρὸς τὰ καλὰ εἶδη τῆς Σινικῆς μετάξης, καίτοι δὲν προτιμᾶται ταύτης ἐν Εὐρώπῃ.

Ἡ γειτνίασις τῶν θαλασσῶν καὶ πολλῶν ποταμῶν εἶναι ἡ κυρία αἰτία τῆς μεγάλλης πληθύος τῶν ἰχθύων ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς· πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπων ἀσχολοῦνται καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Βεγγα-

λικοῦ κόλπου εἰς τὴν ἄγραν τῶν ποικιλοτάτων τούτων τοῦ ὕδατος κατοίκων. Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Βουχανάν εἰς μόνον τὸν Γάγγην ποταμὸν ὑπάρχουσι 250 εἶδη ἰχθύων καταβροχθιζόμενα ὑπὸ κροκοδείλων καὶ δελφίνων, οὓς ὀνομάζει ὁ Πλίνιος «πλατανίστας». Ἐκ τῶν ἀσπονδύλων ὑδατίνων ζῶων πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὰ μαλακοειδῆ, ἅτινα χορηγοῦσι κογχύλας ἐκ μαργαρίτου ἐν τῷ μεταξὺ Κεϋλάνης καὶ Ἰνδοστάνης κόλπῳ καὶ ἐν ταῖς ἀκταῖς τοῦ κόλπου τῆς Καραμανδέλης.

Ἡ περὶ τὰ ὄρυκτὰ βιομηχανία ἤρξατο ἀναπτυσσομένη ἐν Ἰνδία μόλις πρὸ τινος χρόνου, μολονότι εἶδη τινὰ αὐτῆς ἐκπαλαι ἦσαν γνωστὰ εἰς τοὺς κατοίκους. Μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀσκεῖ ἡ γενικὴ γεωλογικὴ ὑπηρεσία, τὴν ὁποίαν ὑπὸ διακεκριμένους ἐπιστήμονας ὠργάνισεν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις καθ' ἅπασαν τὴν χώραν. Τὰ κυριώτερα ὄρυκτολογικὰ προϊόντα εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ γαιάνθραξ, κύριον κέντρον ἔχων τὰ μεσόγεια μέρη τῆς Ἰνδίας, ὡς ἐπὶ τῶν λόφων τῆς Ρατζαμασχάλης καὶ ἐν τῇ πεδιάδι Δαμουδ, ἐν Ρύβη, Συργούδζη, Τσότα-Ναχπούρη, ἐν Ταλγύρη, ἐν τῇ πεδιάδι Νερβάδδη ἐπὶ τῶν γεωλόφων Σαδπούρη καὶ ἐν ταῖς πεδιάσι τῆς Βέρδης καὶ Γαδαβέρης. Εὐρέθησαν ἀνθρακοῦχα στρώματα καὶ ἐν τῇ ἀνω Ἀσσάμη ἐπὶ τῶν ὀρέων Χάζια πρὸς ἀνατολὰς τῆς Καλκούττης. Τὰ τῆς Ρονιζάνης γαιανθρακωρυχεῖα προέχουσι πάντων τῶν λοιπῶν. Ἐσιαύτη εἶναι ἡ εἰς γαιάνθρακας προμήθεια τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ὥστε κατὰ τοὺς μέσους ὑπολογισμοὺς ἐπὶ 800—1000 ἔτη δύναται νὰ χορηγῇ καθ' ἕκαστον ἔτος 250,000 τόνους. Ὁ καλλίτερος Ἰνδικὸς γαιάνθραξ ἀπαντᾶται εἰς Ἀσσάμη ἐκ τῆς περιφερείας τῆς Δηρβουγάρ καὶ Συσσαγάρ.

Ὁ σίδηρος εὐρίσκεται ἐν Κασσιμίρι, Νεπάλη, Βεγγάλῃ, Βαχάρ Αὐδῃ, Βεράρ καὶ Ἀγρα, ἰδίως δ' ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς ἐπαρχίας Σαλήμ ἐν τῷ προεδρείῳ τῆς Μιδράσης. Τανῶν ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Ἰνδικῆς ὑπάρχουσι εὐάριθμά τινα μεγάλα μεταλλουργεῖα σιδήρου καὶ ἰδίως ἐν Μιδράσῃ, ἐν Βουρβάη. Οἱ κάτοικοι ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων κατεσκευάζον

τόν περίφημον Ἰνδικὸν χάλυβα, σκληρότατον μὲν ἀλλ' ἔλαστικόν, καὶ τὸν ὁποῖον ἐθαύμασεν ὁ, τε μέγας Ἀλέξανδρος καὶ οἱ περὶ αὐτόν.

Ὁ χαλκὸς εὐρίσκεται εἰς μετρίας ποσότητας ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς Κομαούνης, Γορβάλης, Ναπάλης, Ἄγρας καὶ ἐγγὺς τῆς Δζακπούρης· ἄλλα τινὰ μικρότερα μεταλλεῖα τελευταῖον ἐγκατελείφθησαν. Ὁ μόλυβδος ἐξάγεται ἐκ τῶν πλησίον τῆς Σύμης καὶ Σαβάδης μερῶν εἰς ποσότητα οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, ἀπαντᾶται δὲ ἐπίσης ἐν Κούλη, Γορβάλη, Δαρμούρη καὶ Τσιτσάλη, πλησίον τῆς Ραμπούρης. Ὁ κασσίτερος ἀπαντᾶται εἰς τὰ ἐν Μαρταθάνη καὶ Γενασερὺμῃ μεταλλεῖα καὶ εἰς τὰ τῆς χερσονήσου Μαλάκκας, τὰ ὁποῖα χορηγοῦσιν ἀξιόλογον εἶδος, μολονότι νῦν ἐν σμικροτέρῃ ἢ ἄλλοτε ποσότητι. Τὸ ἀντιμόνιον ἐξάγεται εἰς μεγίστας ποσότητας ἐπὶ τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων, μεταποιούμενον εἰς κόνιν καὶ χρησιμοποιοούμενον εἰς διαφόρους χρεῖας, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐλεφαρίδων, αἵτινες δι' αὐτοῦ βᾶφονται, καὶ τῶν στομάχων, εἰς οὓς δίδεται ὡς καθαρτικόν.

Περίεργος εἶναι ἡ ἔλλειψις τῶν πολυτίμων μετάλλων ἐν τῇ Ἰνδικῇ χώρᾳ· τοιοῦτοτρόπως ὁ ἄργυρος μόνις ἀπαντᾶται ἐν τοῖς μεταλλείοις τῆς Κούλης μετὰ τοῦ κασσιτέρου, καὶ ὁ χρυσοὺς εἰς ἐλαχίστην ποσότητα ἐν Ἀσάμῃ. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ μεγάλη διεύθυνσις τῶν πολυτίμων μετάλλων καὶ ἰδίως τοῦ ἀργύρου ἐκ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἰνδικήν.

Τὸ ὄρυκτὸν ἄλας τῆς Πενδιάβης θεωρεῖται ὡς τῆς ἀρίστης ποιότητος. Πρόκειται περὶ εὐρώστου κλάδου ἐξαγωγικῆς ἐκ τῶν σπλάγχων τῆς γῆς βιομηχανίας ἐν Χεόρη, Σάρδη, Βάρτση, Καλαβάχη καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὰ λοιπὰ μεταλλευτικὰ προϊόντα ἔρχονται κατόπιν, ὡς τὸ νῆτρον, ἡ ναύθα, ὁ ὑδράργυρος. Ἀλλὰ καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι, ἀδάμαντες κλπ. ἀποτελοῦσι κλάδον ἰδιαίτερον, ἱκανῶς ἐλκύνοντα τὰς ἐργατικὰς χεῖρας, ὡς π. χ. ἐν Νιζάμ, Βαλαγάτ, ἐν Κεϋλάνη καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἡ Ἰνδικὴ χώρα ἔκπαλαι ἐφημίζετο διὰ τὴν χειρωνακτι-

κὴν αὐτῆς βιομηχανίαν. Τὰ διὰ τῆς χειρὸς βαμβάκινα ὑφάσματα αὐτῆς εἶναι συνήθως παρ' ἡμῖν γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰνδιάννα». Ὅλα δὲ τὰ εἶδη αὐτῶν ὑπολογίζονται εἰς 124, δυνάμενα νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰς ἐπομένους κυριωτέρας κατηγορίας, ἧτοι βαμβακερὰ, μεταξωτὰ, μάλλινα, τάπητας, ψιάθας κλπ.

Τὰ Ἰνδικὰ μουσελίνα, διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν στερεότητά των, παριστάνουσι ἀσφαλῆ εἰκόνα τῆς τελειοποιήσεως εἰς ἣν ἔφθασεν ἡ ὑφαντικὴ τέχνη τῶν Ἰνδῶν, ὀδηγουμένη ἐκ τῆς πολυχρονίου πείρας ἣν ἐκλήρονόμει ὁ υἱὸς παρὰ τοῦ πατρός. Μέχρι τῆς σήμερον διατηρεῖται ἡ αὐτὴ πάντοτε ἀξία καὶ ὑπεροχὴ τῶν Ἰνδικῶν τούτων ὑφασμάτων τὴν ὁποίαν μόνις τελευταῖον ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν οἱ Εὐρωπαῖοι. Εἶναι τοιαύτη ἡ λεπτότης τῆς Ἰνδικῆς βαμβακούφαντουργίας, ὥστε, καθὼς εἶπέ τις, τὰ ἐξαίσια τῶν ἔργων τῆς ὑπολαμβάνονται ὡς κατορθώματα ἢ ἐντόμου ἢ μαγγίσσης. Ἐτερος διακεκριμένος συγγραφεὺς διατείνεται, ὅτι εἶδεν ὀλόκληρον ἐνδυμασίαν δυναμένην νὰ διαπερασθῇ ἐκ μικροῦ δακτυλιδίου· οἱ ὑφαντουργοὶ τῆς Ἰνδίας δύνανται νὰ κατασκευάσωσι νῆμα, ὅπερ μετὰ δυσκολίας γίνεται ὁρατὸν καὶ εἰς τὴν ἀφήν ὑποκείμενον. Τὰ καλλίτερα μουσελίνα εἶναι τὰ τῆς Δάκκης. Ἐν Κασσιμίρη, Λαχώρη καὶ Παγόρη ἀπαντῶνται τὰ περίφημα σάλια, καὶ ἐν Πάτνη οἱ περίφημοι τάπητες.

Ἡ μεταξοφαντικὴ εἶναι ἀνεπτυγμένη ἐν Σουράτη, ἐνθα κατασκευάζοντα χρυσοκέντητα καὶ ἀργυροκέντητα μεταξωτὰ, ἐν Μουρσχιδαβάδ, Δέλη καὶ Κασσιμίρη. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μεταξοφαντικὴν ἰδίως, τελευταῖον εἰσήχθη ἐν τῷ προεδρείῳ τῆς Βομβάης ἡ μηχανικὴ ἐπικουρία ἀπὸ πλείστων ὑφαντουργείων, ἐξ ὧν τὰ τῆς Ἀχμεδαβάδης συναγωνίζονται μετὰ τῶν τῆς Βεναρῆς, ὡς πρὸς τὴν τελειότητα τῆς παραγωγῆς.

Ἐν γένει ἡ μηχανικὴ βιομηχανία ἐν Ἰνδίᾳ ἤρξατο νὰ ἰδρῦνται τῇ ἐνεργείᾳ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Ὁ ἐγχώριος τῆς Ἰνδικῆς λαὸς καίπερ εὐφυῆς ἀποστρέφεται ὁμῶς πάντα νωτερισμὸν διὰ μηχανῶν καὶ ἐργαλείων, προτιμῶν ἵνα κα-

τασκευάζη διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἑκατὸν πλίνθους ἀντὶ χιλίων διὰ τῆς μηχανῆς. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τίνος ἕνεκεν ἠναγκάσθη ἡ Ἀγγλία νὰ παρεκκλίνῃ τῆς ἐν αὐτῇ πρακτικῆς, ἰδρύσασα κυβερνητικὰ ἐν τῇ Ἰνδικῇ χώρᾳ ἐργαστάσια, ὡς τὸ τῆς ναυπηγίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐν Βομβάῃ.

Γ. Π. ΒΕΡΑΕΡΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ἀπὸ τῶν δημοτικῶν σχολείων ἀρχεται ἡ πρακτικὴ τοῦ λαοῦ διδασκαλία. Ἀφοῦ οἱ μεγαλείτεροι ἀριθμοὶ εἰς τὰ σχολεῖα ἐκεῖνα ἐπιζητοῦσι τὸ φῶς, εἶναι ἐπόμενονον ὅτι ἐκεῖ πρέπει νὰ τίθενται ἐν σπέρματι ὅλαι αἱ μεταγενέστερον ἀναπτυσσόμεναι πρακτικαὶ γνώσεις, ἢ ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰδικὴ εἰς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα διδασκαλία ἀποτελεῖ θέμα ἰδιαιτέρας προνοίας ἐν ταῖς προαγομέναις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ κοινωνίαις.

Ἡ πρακτικὴ αὕτη διδασκαλία ἀπαντᾶται εἰς τὰ πλεῖστα τῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἐθνῶν κατὰ τοὺς κυριωτέρους κλάδους τῶν ἀνθρωπίνων ἐνασχολήσεων. Ἐν Βελγίῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «μέση ἐκπαίδευσις», ἐν Πρωσσίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν «ἀνωτέρων διὰ τοὺς ἀστούς σχολείων», ἐν τῇ λοιπῇ Γερμανίᾳ καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν «πραγματικῶν σχολείων», ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «νεωτέρα ἐκπαίδευσις» καὶ «σχολεῖα λαϊκὰ», ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «δευτερεύουσα εἰδικὴ ἐκπαίδευσις» κλπ.

Ἡ πρώτη διεύθυνσις τοῦ πνεύματος τῶν περὶ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν ἀσχολουμένων συνίσταται εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν ὀμιλουμένων ξένων γλωσσῶν καὶ τὴν ἐνωρὶς ἀνάμιξιν τῶν νέων ἐν τῷ ποικίλῳ κόσμῳ τῶν πρακτικῶν ὑποθέσεων. Ἡ κολυμβητικὴ δὲν μανθάνεται ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Ὑπολογισμοὶ μαθηματικοὶ ἀνευ σημείων ὄρατῶν, ὑπολογισμοὶ κατὰ διάνοιαν ἐνωρὶς ρίπτονται ὡς θεμελιώδης τροφή εἰς τὸ

πνεῦμα τὸ ὁποῖον ἐτοιμάζεται μετ' ὀλίγον νὰ εἰσέλθῃ ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ τῶν ὑπολογισμῶν ⁽¹⁾. Κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας διενεργεῖται ἡ στροφή, τὴν ὁποίαν ὁ προνοῶν περὶ τοῦ τέκνου τοῦ ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ ἀναλόγως τοῦ προωρισμένου δι' αὐτὸ σταδίου. Πρέπει νὰ τὸ εἰσάγῃ βαθμηδὸν ἐν τῇ διδακτικῇ τοῦ σταδίου τούτου ἀτμοσφαίρα· αἱ μηχαναὶ καὶ τὰ ἐργαλεῖα, ἡ κίνησις τῆς βιομηχανίας, αἱ μέθοδοι, τὰ ὕλικά, ἰδοὺ ἐν περιλήψει ἡ περιφέρεια ἐν τῇ ὁποίᾳ καλεῖται ἡ νεαρὰ διάνοια νὰ εἰσχωρήσῃ ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους οἱ φυσικοὶ καὶ οἱ κοινωνικοὶ νόμοι προέστησαν ἐπ' αὐτῆς. Ὅλα ἔχουσι ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν μετάδοσιν τῶν ἀναγκαίων γνώσεων καὶ τὴν ἀνέγερσιν τῆς κριτικῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δυνάμεως. Μίγμα θεωρίας καὶ πράξεως, ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τῆς προσωπικῆς κρίσεως καὶ τὴν ἐπικουρίαν τῆς καθαρᾶς τῶν πραγμάτων γνώσεως, ἰδοὺ ὅτι ἡ νεωτέρα ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἔχει ἰδίως κατὰ σκοπὸν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, Ὀλλανδίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἡλικία τῶν ἐπαγ-

(1) Ἐν ὑπόδειγμα δὲν εἶναι περιττόν. Πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐπὶ 4, πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ 8 καὶ κρατοῦμεν τὸ ἥμισυ· πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐπὶ 20, πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ 80 καὶ κρατοῦμεν τὸ τέταρτον· πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐπὶ 12 ¹/₂, πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ 100 καὶ κρατοῦμεν τὸ ¹/₈· πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐπὶ 50, πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ 100 καὶ κρατοῦμεν τὸ ἥμισυ· πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐπὶ 75 πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ 100 καὶ κρατοῦμεν τὰ ³/₄· πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἐπὶ 11, πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ 10 καὶ προσθέτομεν ἄπαξ τὸν πολλαπλασιαζόμενον ἀριθμὸν, ἢ δις ἂν πρόκειται νὰ τὸν πολλαπλασιάσωμεν ἐπὶ 12 ἢ τρις ἂν ἐπὶ 13 ἢ 4 ἂν ἐπὶ 14, καὶ οὕτω καθεξῆς. — Ἡ μέθοδος συνίσταται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἐνός τῶν δύο ἀριθμῶν εἰς ἀριθμὸν στρογγύλον καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου διὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ἢ τῆς διαιρέσεως καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀριθμητικῆς πράξεως διὰ τῆς προσθέσεως ἢ ἀφαιρέσεως τῶν ἀναγκαίων μονάδων.

γελματικῶν ἐργασιῶν ἀρχεται μεταξὺ τοῦ 16ου καὶ τοῦ 18ου ἔτους τῆς ἡλικίας. Τὸ μέρος τοῦ χρόνου, ὅπερ ἢ μᾶλλον συγκεντρωμένη πείρα τῶν συμπεπληρωμένων ἱκανοτήτων ἀφίνει εἰς τὴν τάξιν τῶν δοκίμων, χρησιμοποιεῖται ἐκεῖ εἰς περαιτέρω ἐπαγγελματικὴν ἀνάπτυξιν διὰ τῆς ἀποκτήσεως εὐρυτέρων γνώσεων ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν δημοσίων ὀμιλιῶν τῆς ἐσπέρας καὶ τῆς κυριακῆς. Δὲν ὑπάρχει ὠραιότερον σημεῖον συστημένης μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων τάξεων τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ὀρεγομένων παιδείας, εἰμὴ ἐκεῖνο καθ' ἣν αἱ δημόσιαι ἀκροάσεις τῶν γενικῶν τῆς ἐπιστήμης ἀρχῶν καρποφοροῦσιν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι δι' αὐτὴν ἀλλὰ διὰ τὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν. Μεταξὺ αὐτῶν κεῖται ὁ αἰώνιος σύνδεσμος τῆς εὐδαιμονίας τῶν ἐθνῶν.

Πρὸς γενικὴν κατανόησιν τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἐκπαιδευτικῆς τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ τάσεως, θέλομεν ἐγκύψει εἰς τὰς βάσεις δύο σημαντικωτάτων Παρισινῶν ἰδρυμάτων. Εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῶν Παρισίων ἰδρυθεῖσα Ἐμπορικὴ Σχολὴ καὶ ἡ Ἀνωτέρα τοῦ ἐμπορίου Σχολὴ τὴν ὁποίαν τῷ 1820 ἰδρυσαν οἱ Casimir Perier, Chaptal, Laffitte κλπ. Ἐν τῇ πρώτῃ ἡ διάρκεια τῶν μαθημάτων ὀρίζεται τριετής, προστίθεται δὲ καὶ τέταρτον ἔτος εὐρυτέρας τελειοποιήσεως. Τὰ μαθήματα συνίστανται 1) εἰς ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν διδασκαλίαν, 2) εἰς καλλιγραφίαν, ὀρθογραφίαν, ἐμπορικὴν γεωγραφίαν, ἐμπορικὴν ἱστορίαν καὶ τεχνολογίαν, 3) εἰς λογιστικὴν, γνῶσιν τῶν συναλλαγῶν καὶ τῶν νομισμάτων, 4) εἰς τήρησιν τῶν βιβλίων, εἰς ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ ἐμπορικὸν δίκαιον, 5) εἰς ἰχνογραφίαν, 6) εἰς ἐκμάθησιν ὀμιλουμένων γλωσσῶν. — Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκλεγομένη ἐντὸς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἐπιστατεῖ εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς Σχολῆς, ἣτις ἐκδίδει πρὸς τοὺς ἐπιτυχάνοντας μαθητὰς μεγάλῃς σημασίας διπλώματα.

Ἐν τῇ ἑτέρᾳ Σχολῇ προίστανται ἄνδρες διακεκριμένοι ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν καὶ ἐργατικῶν προηγουμένων αὐτῶν. Ἡ ἐν αὐτῇ διδασκαλίᾳ περιλαμβάνει 1) γραφὴν, θεωρητικὴν

καὶ πρακτικὴν ἀριθμητικὴν, καὶ λογιστικὴν ἐν γένει, 2) ἐκμάθησιν γλωσσῶν ὀμιλουμένων, 3) γεωγραφίαν, ἱστορίαν καὶ ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν, 4) ἀλγεβραν, γεωμετρίαν, γραμμικὴν ἰχνογραφίαν ἐφηρμοσμένην εἰς τὰς μηχανὰς καὶ τὰ μεγάλα ἐργαλεῖα τῆς βιομηχανίας, 5) στοιχειώδη φυσικὴν καὶ μηχανικὴν, βιομηχανικὴν χημείαν, τεχνολογίαν, 6) μελέτας ἐπὶ τῶν πρώτων ὑλῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ὡς π. χ. τοῦ βάμβακος τῆς ζακχάρεως, τοῦ καφέ, τῶν βαφικῶν ξύλων, ὑπαρχόντων ἐν γένει δειγμάτων ἐντὸς εἰδικοῦ τῆς Σχολῆς μουσείου, 7) ἐμπορικὴν ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν, πολιτικὴν οἰκονομίαν, ἐμπορικὸν δίκαιον, θαλάσσιον δίκαιον, βιομηχανικὴν νομοθεσίαν.

Ἀπὸ τοιούτων τῆς ἐμπορικῆς κατὰ τόπους κοινότητος μεριμνῶν δύναται βαθμηδὸν νὰ ἀναβιβασθῇ τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῷ βαθμίδα ἐν τῇ κοινωνικῇ τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας κλίμακι. Παρῆλθεν ὁ καιρὸς τῆς ἀπλῆς ἐμπορικῆς κατασκευῆς τῶν βιομηχανικῶν ἀνθρώπων. Ὅσῳ προβαίνομεν εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν τόσῳ τὰ ὄπλα τελειοποιοῦνται, ἀλλοίμονον δὲ εἰς ἐκεῖνος οἵτινες ἐπιμένουσιν εἰς τὰς παλαιὰς μεθόδους ἔταν περίξ αὐτῶν αἱ νέα μέθοδοι κρατοῦσιν εἰς χεῖρας τὴν ἀληθῆ τῆς προόδου σημαίαν. Ἐκείνην δὲ ὑπολαμβάνομεν ἐκ τῶν κοινωνικῶν καταστάσεων ὡς ἔχουσιν ὀρθῶς, ἣτις εὐρίσκει τοὺς ὅρους τῆς βελτιώσεως ἐν τῇ διηνεκεῖ μερίμνη τῶν παρερχομένων γενεῶν ὑπὲρ τῶν κατὰ πιν αὐτῶν ἐρχομένων, καθ' ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος. Ὅσα τοιοῦτοτρόπως ἐπιτηδεύματα ἐν τῇ ἐντίμῳ τῶν ἐθνῶν ἐργασίᾳ, τόσα καὶ φυτώρια εἰς τὴν μεγάλην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προαγωγὴν. Ἐὰν δὲν φροντίσωσιν οἱ ἔμποροι περὶ τῆς ἐμπορίας, τίνες θὰ φροντίσωσι; Ἐὰν δὲν φροντίσωσιν οἱ γεωργοὶ περὶ τῆς γεωργίας, τίνες θὰ τοὺς ἐνθυμηθῶσιν; Ἐὰν δὲν φροντίσωσιν οἱ βιομήχανοι, τίνες θὰ τοὺς ἐπισταστήσωσιν;

Θὰ εἰπῇ τις, ἡ Πολιτεία. Εἶθε ἡ ἱστορία δμῶς διδάσκει, ὅτι εἰς σπανικωτάτας ἐποχὰς αὐτῆς ἐδείχθησαν οἱ διοικηταὶ

άνωτεροι τῶν διοικουμένων. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς οἰκονομίας ἐντὸς τῶν τελευταίων ἐθνικῆς δυνάμεως καὶ ἀληθείας.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

Ἀπὸ διαφόρων συμπτωμάτων τὸ Αἰγυπτιακὸν ἐμπόριον φαίνεται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὲρ πολὺ καταπεπονημένον. Ἡ δανειστικὴ τῆς ἐπικρατείας μηχανή, εἴτε καθόσον ἐπεχείρησε τὴν αἰφνιδίαν τῆς χώρας προαγωγὴν, εἴτε καθόσον ἐξεστράφη τῶν ἀσφαλῶν τῆς δημοσιονομίας ὄρων, μέγα μέρος εὐθύνης ὑπέχει διὰ τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν. Ἡσθάνθησαν τὴν σύγκρουσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀνωμαλίας κατὰ πρῶτον μὲν οἱ μετὰ τοῦ δημοσίου τῆς Αἰγύπτου θησαυροῦ συνδέσαντες τὸ βαρὺ τῆς ἰδιωτικῆς τῶν οἰκονομίας φορτίον, κατὰ δεύτερον δὲ οἱ ἐν τῷ σταδίῳ τῶν συναλλαγῶν πορευόμενοι μετὰ πλείονος πίστεως ἢ οὐσίας. Ἐπὶ τοῦ ὅλου ἡ κυριεύουσα τῆς ἡμετέρας περιόδου ἔμμονος, σχεδὸν εἰπεῖν, οἰκονομικὴ κρίσις συνεπλήρωσε καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τὸ ὄλεθρον αὐτῆς ἔργον.

Ἡ κίνησις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τὰς δημοσιευθείσας πληροφορίας τῆς τελωνιακῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς, ρίπτουσι μαθηματικόν, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τοῦ προκειμένου φῶς. Ἀπὸ 1,724,367,346 γροσίων τῷ 1877 κατέπεσαν ὁμοῦ ἠνωμένοι ἢ εἰσαγωγὴ καὶ ἢ ἐξαγωγὴ τῆς Αἰγύπτου εἰς 1,294,161,849 τῷ 1878. Ἐὰν ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς παρατηρῆται αὐξήσις 35 ἑκατομ. γρ., ἤτοι ἀπὸ 449,344,135 τῷ 1877 εἰς 484,434,195 τῷ 1878, ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς τὸ φαινόμενον τῆς καταπτώσεως ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ 466 ἑκατομ. ἤτοι ἀπὸ 1,275,023,211 γροσίων τῷ 1877 εἰς 809,727,699 τῷ 1878.

Ἴδου πῶς ἐκτυλίσσεται ἡ αὐξήσις καὶ ἡ ἐλάττωσις κατὰ

ἀμφοτέρους τοὺς κλάδους τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἐμπορίου ἐπὶ τῶν κυριωτέρων εἰδῶν αὐτοῦ :

Αὐξήσις. α') ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς· γαϊάνθρακες ἀπὸ 64,7 ἑκατομ. γρ. τῷ 1877 εἰς 66,4 τῷ 1878, λουλάκι ἀπὸ 11,1 εἰς 27,4, φορέματα ἀπὸ 21,1 εἰς 22,3, ζάκχαρις ἀπὸ 13,8 εἰς 15,7, ποτὰ ἀπὸ 12,5 εἰς 14,6, τρόφιμα ἀπὸ 11,7 εἰς 14,2, ξύλα ἀπὸ 8,5 εἰς 11,1, σίδηρος ἀπὸ 10,5 εἰς 10,8, ἔλαιον ἀπὸ 6,1 εἰς 8,3. β') ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς· βάμβαξ ἀπὸ 315,8 εἰς 450,3, κόμι ἀπὸ 16,8 εἰς 19,2, πτερὰ στρουθοκαμήλου ἀπὸ 8 εἰς 10,9. — Ἐλάττωσις α') ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς· ὑφάσματα ἀπὸ 162,7 εἰς 151,7, νήματα ἀπὸ 13,2 εἰς 10,8, πετρέλαιον ἀπὸ 10,4 εἰς 8,6, φάρμακα ἀπὸ 5,8 εἰς 5,4 κλπ. β') ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς· ζάκχαρις ἀπὸ 93,6 εἰς 81,8, σιτηρὰ ἀπὸ 216 εἰς 48,5, δέρματα ἀπὸ 12,5, εἰς 11,1, ἔρια ἀπὸ 8,7 εἰς 5,1, ράκη ἀπὸ 7,2 εἰς 5, ἑλεφαντόδοντες ἀπὸ 6,1 εἰς 2,7, κηρὸς ἀπὸ 2,1 εἰς 0,7 κλπ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῶν αὐξήσεων καὶ ἐλαττώσεων ἐπὶ τῆς κινήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Αἰγύπτου, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877 εἰς τὸ ἔτος 1878. Δὲν εἶναι ὁμοῦ ἀπὸ σκοποῦ ἵνα παρακολουθήσωμεν τὰς ἀποκαλύψεις τῶν ἀριθμῶν τῆς καταστατικῆς κατὰ τὴν ἐγγυτέραν τριμηνιαίαν περίοδον τοῦ 1878, τὴν τελευταίαν ἤτοι, συγκρίνοντες αὐτὴν πρὸς τὴν ἀντίστοιχον τοῦ 1877. Αἱ κατὰ τὴν τελευταίαν τριμηνίαν τοῦ 1878 ἀποκαλύψεις περιβάλλονται σημαντικότητά ἰδιαιτέραν ἐπὶ τῆς συνεχείας καὶ τῆς ἐντάσεως τοῦ φαινομένου τῆς ἐλαττώσεως τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἐμπορίου. Ἀπὸ 656,335,280 γροσίων εἰς τὰ ὅποια ἀνεβιδάζοντο εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ ὁμοῦ κατὰ τοὺς μῆνας Ὀκτώβριον, Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον 1877, κατέπεσαν αὐταὶ εἰς 428,217,626 κατὰ τοὺς ἀντιστοίχους μῆνας τοῦ 1878. Ἡ πτώσις αὕτη βαρύνει μόνην τὴν ἐξαγωγὴν, διότι ἐνῶ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς παρατηρεῖται αὐξήσις τις ἀπὸ 126,712,540 γροσίων εἰς 134,874,955 μεταξύ τῶν συγκρινόμενων τελευταίων τριμηνιῶν τοῦ 1877 καὶ 1878 ἤτοι 8,159,415 γροσίων, ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς

ἀπὸ 529,622, 740 γρ. παρατηρεῖται κατάπτωσις εἰς 293, 445,671, σχεδὸν εἰς τὸ ἥμισυ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ καθέκαστα τῆς ἐμπορίας εἶδη, ἀπὸ τῆς τελευταίας τριμηνίας τοῦ 1877 εἰς τὴν τελευταίαν τριμηνίαν τοῦ 1878, ἐπὶ μὲν τῆς εἰσαγωγῆς τὰ κυριώτερα εἶδη εἰς αὐξήσιν μὲν εἶναι τὰ ἐξῆς: ὑφάσματα ἀπὸ 41,6 ἑκατομ. γρ. εἰς 42, ἐνδύματα ἀπὸ 6,7 ἑκατομ. εἰς 8, ποτὰ ἀπὸ 3,6 εἰς 4,8, τρόφιμα ἀπὸ 3,9 εἰς 4,5, ζάκχαρις ἀπὸ 3,8 εἰς 4,2, λουλάκι ἀπὸ 3,8 εἰς 4,3, ξύλα ἀπὸ 1,6 εἰς 3,3, σίδηρος ἀπὸ 2,8 εἰς 3,1, ἔλαια ἀπὸ 1,8 εἰς 2,4· εἰς ἐλάττωσιν δὲ γαιάνθρακες ἀπὸ 20,6 εἰς 16,8, πετρέλαιον ἀπὸ 4,6 εἰς 2,7, κηρία ἀπὸ 1,4 εἰς 1,3 κλπ. — Ἐπὶ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς μεταξὺ τῶν συγκρινομένων τριμηνιῶν, τὰ κυριώτερα εἶδη εἰς αὐξήσιν μὲν εἶναι τὰ ἐξῆς: κόμι ἀπὸ 6,2 εἰς 6,7, πτερὰ στρουθοκαμήλου ἀπὸ 1,7 εἰς 2,1, ζάκχαρις ἀπὸ 0,9 εἰς 1,2· εἰς ἐλάττωσιν δὲ βάμβαξ ἀπὸ 395,8 εἰς 222,1, βαμβακόσπορος ἀπὸ 86,7 εἰς 42,6, σιτηρὰ ἀπὸ 19,1 εἰς 4,6, δέρματα ἀπὸ 4,1 εἰς 3, ἔρια ἀπὸ 1,6 εἰς 1,1, ράκη ἀπὸ 1,7 εἰς 1, ἔλεφαντόδοντες ἀπὸ 1,5 εἰς 0, $\frac{1}{2}$.

Αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἀνάγονται εἰς τὸν γενικὸν χαρακτηρισμὸν τῶν διεθνῶν τάσεων τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἐμπορίου. Ἡ βαμβακοπαραγωγὴ διατελεῖ εἰς τοὺς χείρονας ὅρους, ἢ σιτοπαραγωγὴ ἐπίσης. Ἐλάττωσις ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου (εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ ὁμοῦ) ἐτησίᾳ ἀπὸ τοῦ 1877 εἰς τὸ 1878 κατὰ 430,2 ἑκατομ. γρ. καὶ ἀπὸ τῆς τελευταίας τριμηνίας τοῦ 1877 εἰς τὴν ἀντίστοιχον τοῦ 1878 κατὰ 228 ἑκατομ. γρ. ἔχει τι ἀποκαλυπτικόν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιμονὴ πρέπει νὰ ἐγείρῃ τὴν δραστηριωτέραν ἐν Αἰγύπτῳ προσοχὴν πρὸς ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν ἐπίλυσιν τῶν ἐκκρεμῶν δημοσιονομικῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀσκοῦσι κρισιμωτάτην ἐπιρροὴν εἰς τὴν περαιτέρω τοῦ τόπου ἀποκατάστασιν.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΑΣΜΟΥ.

Ἐνῶ ἐπὶ λέξει τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1847 νόμου ὀρίζει τὸν δημοτικὸν δασμὸν 2 τοῖς $\%$, κατ' ἀνώτατον ὅρον ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν, οὐδόλως περὶ τὴν ποσότητα τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον ἐφειλομένου τέλους ἀποβλέπον, ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἐνιαχοῦ ἡ δημοτικὴ ἡμῶν πρακτικὴ μεταχειρίζεται γλῶσσαν παντάπασιν ἀντίθετον. Τοιοῦτοτρόπως ἔχομεν ὑπ' ὄψιν δημορχικὴν διακήρυξιν τοῦ δήμου Ἀθηναίων ἐν ἧ, προκειμένου περὶ διαθέσεως τῶν δημοτικῶν δασμῶν, περιέχεται ἡ ρήτρα ὅτι ἡ βεβαίωσις αὐτῶν «θέλει γίνεσθαι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐπιβαλλομένου τελωνιακοῦ τέλους.»

Τοιοῦτον εἶναι τὸ γράμμα τῆς διακηρύξεως, ἔξεταστέον ὅμως καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἱστορίας τῆς διαμορφώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς διοικητικῆς τέχνης τύπων. Ἄρκει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἐπὶ πολὺν χρόνον τέλος δημόσιον εἶναι τὸ δέκατον τῆς εἰσαγομένης ἀξίας καὶ τέλος δημοτικὸν (δημοτικὸς δασμὸς) τὸ πεντηκοστὸν, ἵνα ἐν τῇ συνεχεῖ ἐπαναλήψει τῶν δύο φορολογιῶν παραπλεύρως τῆς μὲν τῇ δὲ καὶ ἐντὸς τῶν αὐτῶν τοίχων (ὡς συμβαίνει ἀπὸ προνοητικῆς χάριτος τῆς κεντρικῆς διοικήσεως πρὸς τοὺς δήμους) σχηματισθῇ κατὰ μικρὸν ἡ ἕξις τῆς ἀναλογίας μεταξὺ τοῦ 50οῦ τοῦ δήμου καὶ τοῦ 10οῦ τοῦ δημοσίου· δέν μένει οὕτως εἰμὴ ἐν βῆμα πρὸς τὴν λεκτικὴν διαρρύθμισιν, ὅτι ἡ βεβαίωσις τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ θέλει γίνεσθαι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐπιβαλλομένου τελωνιακοῦ τέλους.

Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι τὸ τέλος τοῦτο χρησιμεύει ὡς γνώμων, ἐξαρτωμένης τῆς ἐννοίας ταύτης ἐκ τῆς ἐν ἰσχύϊ φορολογικῆς καθ' ἕκαστον ἐμπορικὸν εἶδος κλίμακος, διότι ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι τὸ δημόσιον τέλος εἶναι τὸ 10ον, τὸ 9ον, τὸ 8ον, ἢ τὰνάπαλιν τὸ 11ον, τὸ 12ον, τὸ 13ον τῆς τιμῆς τοῦ

έμπορεύματος, δυνάμεθα πολλαπλασιάζοντες τὸ τέλος ἐπὶ τῆς βαθμίδος τῆς φορολογικῆς κλίμακος νὰ εὐρωμεν ἀμέσως τὴν τιμὴν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ νὰ ὀρίσωμεν τὸν δημοτικὸν δασμὸν ἄνευ ἰδιαιτέρων κατ' αὐτὸν πραγματικῶν ἐκτιμήσεων, τὰς ὁποίας θέλει νὰ ἀποφύγη ἡ δημοτικὴ διακήρυξις. Τοιοῦτοτρόπως ὑποτιθεμένου μὲν ὅτι τὸ δημόσιον τέλος εἶναι τὸ 10ον τῆς τιμῆς τοῦ ἐμπορεύματος (ἤτοι 10 τοῖς %), εἰάν ὁ δημόσιος θησαυρὸς λαμβάνῃ 100 δρ., πολλαπλασιάζομεν τὸ 100X10 καὶ ἐκ τοῦ ἐξαγομένου τῶν 1000 δρ. (τιμὴ τῆς πραγματείας) 20 δρ. ἀνήκουσιν εἰς τὸν δημοτικὸν δασμὸν (2 τοῖς % κατὰ νόμον ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν). Ὑποτιθεμένου ὁμῶς ὅτι τὸ δημόσιον τέλος εἶναι π. χ. τὸ 5ον τῆς τιμῆς τοῦ ἐμπορεύματος (ἤτοι 20 τοῖς %), εἰάν ὁ δημόσιος θησαυρὸς λαμβάνῃ 100 πάλιν δραχμὰς, πολλαπλασιάζομεν τὸ 100X5 καὶ ἐκ τοῦ ἐξαγομένου τῶν 500 δρ. (τιμὴ τῆς πραγματείας) 10 δρ. ἀνήκουσιν εἰς τὸν δημοτικὸν δασμὸν (2 τοῖς %).

Μεταφέροντες τὴν νομικομαθηματικὴν ταύτην ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν πρακτικῆς τῶν δημαρχικῶν διακηρύξεων, εἰάν δὲν προκύπτῃ ἐκ διατάξεώς τινος ὅτι τὸ δημόσιον τέλος κανονίζεται ἐπὶ τῆ βάσει τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν (τόσον δηλαδὴ τοῖς %) ad valorem, ἡ παραπομπὴ τῆς δημοτικῆς διακηρύξεως εἰς τὸ τελωνιακὸν τέλος εἶναι νομικῶς ἀχρηστος μεθ' ὅλην τὴν ὑποτιθεμένην ἐμπειρικὴν αὐτοῦ κατὰ τὸ προκειμένον θέμα ἐφαρμογὴν. Οὕτε δύναται ἡ δημοτικὴ διακήρυξις ἀπὸ αὐθαιρέτου τινὸς ὑπολογισμοῦ νὰ φορολογήσῃ τοὺς καταναλωτὰς πλέον τοῦ 2 τοῖς % ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν εἰσαγομένων εἰς τὸν κύκλον τῆς φορολογίας τῆς πραγματειῶν.

Ἀνάγκη τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῆς αὐτῆς διακηρυκτικῆς κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν δημοτικῶν δασμῶν μεθόδου νὰ ἐρευνᾶται ἡ ὑπάρχουσα ἐν τῷ δημοσίῳ δασμολογίῳ φορολογικὴ κλίμαξ, πόσον τοῦτέστι τοῖς % ἐπιβαρύνει αὕτη τὴν τιμὴν ἐκάστης πραγματείας. Ἐάν τοιαύτη κλίμαξ δὲν ἐξάγεται ἐκ τοῦ δημοσίου δασμολογίου ἀλλὰ κατὰ τὸ δοκοῦν ὁ νομοθέτης

τοῦ δημοσίου θησαυροῦ φορολογεῖ ἀπὸ ποικίλων λόγων τὰ ἐμπορεύματα, τότε καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ εὐκόλος πρακτικὴ στερεῖται τῆς ἐν τοῖς ἄνω ἀναπτυχθείσης βάσεώς της. Τότε ἐπὶ ἀμφισβητήσεων μεταξὺ ἐνοικιαστῶν καὶ φορολογουμένων περὶ τῆς τιμῆς τῶν φορολογητέων πραγματειῶν ἐφαρμοστέον ἐξ ἀναλογίας τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου 1867 νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐν περιπτώσει διενέξεως μεταξὺ ἐμπόρου καὶ τελωνιακῆς ἀρχῆς, ὡς πρὸς τὰ κατ' ἐκτίμησιν τελωνιζόμενα ἐμπορεύματα, ἀποφαίνονται δύο πραγματογνώμονες διοριζόμενοι ὁ μὲν ὑπὲρ τοῦ ἐμπόρου ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς τελωνιακῆς ἀρχῆς, ἐν διαφωνίᾳ δὲ καὶ τούτων ἀποφαίνεται ὀριστικῶς εἰς ἐπιδικαιτητῆς διοριζόμενος ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἢ ἐν ἐλλείψει τῆς αὐτῆς ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου· ἐννοεῖται ὅτι δύνανται καὶ ἄλλως νὰ ὀρισθῶσι μεταξὺ ἐμπόρου καὶ δήμου (ἐνοικιαστοῦ) τὰ τῆς λύσεως τῆς μεταξὺ των διαφορᾶς.

Προκειμένου περὶ διαφόρων τιμῶν ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τῶν δασμολογικῶν ὀρίων, ἡ ὑπὸ διαμετακόμισιν ἀγοραία εἶναι ἡ μᾶλλον εὐλογος. Οὕτε ἡ τιμὴ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς οὕτε ἡ τιμὴ τοῦ τόπου τῆς καταναλώσεως ἀποτείνονται εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐννοίαν τῆς φορολογητέας ἀξίας. Περὶ ἀναγκαστικῆς διατιμῆσεως οὐδεὶς λόγος, διότι ἀνεξαρτήτως τῆς οἰκονομικῆς παραφωνίας ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ νομοθέτου προσδιορισμῷ τῶν τιμῶν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, τοιοῦτος δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οὕτε καὶ ἀπὸ διοικητικῆς δὲ ἢ δημοτικῆς πηγῆς. Πῶς εἶναι δυνατόν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μέτρων νὰ πληρώσῃ ὁ φορολογούμενος εἰς τὸν δημοτικὸν θησαυρὸν πλέον τῶν 2 τοῖς % ἄπερ τῷ ἐπιβάλλει ὁ νόμος;

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἐάν καὶ παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ οἰκονομικὴ βιβλιοθήκη τῶν πατέρων μας ἀπηρτίζετο ἐκ τοῦ Γλυζωνίου, τοῦ

Γεωπονικοῦ, Ἀγαπίου τοῦ Κρητός, τῆς ἱστορίας τοῦ ἐμπορίου τοῦ Κοκκινάκη καὶ τοῦ Κερδῶρου Ἐρμού τοῦ Παπαδοπούλου ἐκτὸς μόνον ἐκείνων οἷτινες ἠδύναντο νὰ ἀναγνώσωσι τὸν Πλάτωνα, τὸν Ξενοφῶντα καὶ Ἀριστοτέλη, οὐχ ἤττον ἢ οἰκονομικὴ πρόοδος δὲν εἶναι ἀνάλογος τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν διότι ἐνῶ τὰ οἰκονομικὰ βιβλία ἀριθμοῦνται παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι κατὰ χιλιάδας, ἐν Ἑλλάδι ἀριθμοῦνται δυστυχῶς ἐπὶ τῶν δακτύλων, ἔπερ δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ διὰ τὴν φιλολογοίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας. Πρὶν δὲ πολλὰ φυλλάδια καὶ διατριβαὶ μεταπέσωσιν εἰς λήθην, σπεύδω νὰ ἀναγράψω ἕσα ἐκ τούτων γινώσκω ἐνταῦθα παρακαλῶν ἅμα τοὺς εἰδότας, νὰ συμπληρώσωσι τὴν σημείωσίν μου ταύτην.

Ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ ταύτῃ ἐνόμισα καλὸν νὰ ἀναφέρω καὶ τὰ ὀλίγα ξένα συγγράμματα ἕσα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἐνεκα τοῦ μικροῦ αὐτῶν ἀριθμοῦ, τὰ ξένα ἕσα κυρίως ἀφορῶσι τὴν Ἑλλάδα, ἅμα δὲ καὶ τινὰ ἕσα ἐγράφησαν εἰς ξένην γλῶσσαν ὑφ' Ἑλλήνων. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τοῖς ἐφημερίσι, τοῖς περιοδικαῖς, τοῖς πρακτικοῖς τῆς Βουλῆς, ταῖς δημοσιεύσεσι τῶν Ὑπουργείων, τοῦ ταχυδρομείου καὶ τῶν Πιστωτικῶν καταστημάτων, ὑπάρχουσι μελέται, ἂν ὄχι καθαρῶς οἰκονομικαί, ἔχουσαι τοῦλάχιστον στοιχειᾶ τινὰ τῆς πολ. οἰκονομίας· ἄλλως τε ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων συγγραμμάτων δὲν ἀποτελεῖται ἐκ καθαρῶν οἰκονομικῶν προϊόντων.

Huet, Hist. du Commerce et de la navigation, ἐν Lyon, εἰς 16ον 1767 σ. XXIV + 496.

Anonymi Economica εἰς 8ον Lipsiae 1815.

Michele de Jorio, Storia del Commercio e della navigazione dal principio del mondo sino i giorni nostri, Napoli 1778.

J. L. A. Reynier, de l'Econ. publique et rurale des Celtes, des Germains et d' autres peuples de Nord et du centre de l' Europe, Genève et Paris 1 vol. in 8vo 1818.

Τοῦ αὐτοῦ. De l' Econ. publique et rurale des Perses et des Phéniciens, αὐτόθι 1819, 8ον.

Τοῦ αὐτοῦ. De l' Econ. publique et Rurale des Juifs et des Arabes, αὐτόθι 1821, 8ον.

Τοῦ αὐτοῦ. De l' Econ. publique et rurale des Egyptiens et Carthaginois, αὐτόθι 1822.

A. H. L. Heerin, de la politique et du commerce des peuples dans l' antiquité γαλλ. μετφρ. εἰς 8ον ἐν Παρισίοις 1820.

J. Pecchio, Hist. de l' Econ. polit. en Italie εἰς 8ον σ. 424 γαλλ. μετφρ. ἐν Παρισ. 1830.

A. Blanqui, Hist. de l' Econ. polit. en Europe 2 τόμ. ἐν Παρισίοις 1837, σ. XXVIII + 432 καὶ 480.

H. Richelot, Esquisse de l' industrie et du commerce de l' antiquité εἰς 8ον ἐν Παρισίοις.

H. Scherer, Hist. du commerce de toutes les nations τ. 2 εἰς 8ον σ. 482 καὶ 680 γ. μ. ἐν Παρισίοις 1857.

Vicomte Alban de Villeneuve-Bargemont, Hist. de l' Econ. polit. 2 τ. εἰς 8ον ἐν Παρισίοις 1841.

Du Mesnil Marigny, Hist. de l' Econ. politique des anciens peuples τ. 2, εἰς 8ον σ. 487 καὶ 442 Paris 1872.

H. Bandrillart, Hist. du Luxe privé et public depuis l' antiquité jusqu'à nos jours, εἰς 4 τ. εἰς 8ον ἐν Παρισίοις 1878 (ἰδὴν μέχρι σήμερον εἰς 2 τόμους).

Ἐμμανουὴλ Γληζωνίου, Βιβλίον πρόχειρον τοῖς πᾶσι περιέχον τὴν τε πρακτικὴν ἀριθμητικὴν καὶ περὶ τοῦ πῶς εὐρίσκειν ἕκαστος τὸ ἅγιον Πάσχα, καὶ τέλειον πασχάλιον ἀεὶ καὶ πάντοτε, καὶ περὶ εὐρέσεως ἀελλήνης ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ γίνεται ἢ γέννησ αὐτῆς 1568 εἰς 4ον

Ἀγαπίου Λάκτου (μοναχοῦ τοῦ Κρητός), Γεωπονικόν, Ἐνετικὸς 1620 εἰς 16ον μετατυπούμενον πολλάκις ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ Φοίνικος μετ' ἄλλων γνωστῶν βιβλίων.

Κωνστ. Τσεχάνη, Ἐγχειρίδιον Ἀριθμητικόν, ἦτοι σύντομος, εὐκόλος, καὶ ἀκριβῆς τοῦ ὀρθοῦ λογαριασμοῦ. Ἐρμηνεῖα εἰς κοινὴν ὠφέλειαν τῶν ἀρχαρίων, καὶ ἐξαιρέτως ἐκείνων οἱ ὅποιοι μέλλουσιν εἰς τοῦ Καίσαρος τὸν τόπον νὰ πραγματοποιηθῶν, ἐν Ἀλλῇ τῇ Μαγδεβουρικῇ 1769.

Κωνστ. Κοκκινάκη, Ἱστορίας τοῦ ἐμπορίου ἐπιτομὴ, συγγραφεῖσα μὲν γερμανιστὶ ὑπὸ Ἰωσήφ Νοβάκκου, διὰ δὲ φιλοτίμου δα-

πάνης τῶν ὁμογενῶν ἐκδοθεῖσα καὶ μεταφρασθεῖσα, ἐν Βιέννῃ, 1809.

Felix-Beaujour, Tableau du Commerce de la Grèce, formé d'après une année moyenne, depuis 1787 jusqu'au 1797, Paris 1800 εἰς 8ον τ. 2, σελ. 371 καὶ 383.

N. Παπαδοπούλου, Ἑρμῆς ὁ Κερδῶς, ἦτοι ἐμπορικὴ ἐγκυκλοπαιδεία ἐξεδ. μόνον ὁ Α'. τόμ. ἐν Βενετίᾳ τὸ 1815.

Γ. Χρυσίδου, Πολιτ. Οἰκονομίας Κατ'ἤχησης (μετ. ἐκ τοῦ γαλλ. τοῦ I. B. Σαί) ἐν Αἰγίνῃ εἰς 8ον 1828.

Γρηγ. Ζαλώνη, Περὶ τῆς κοινωνικῆς συνθήκης, σύγγ. Ἰω. Π. Ρουσσῶ μετὰ προλεγομένων ὑπὸ Κ. Νικολοπούλου, ἐν Παρισίοις 1828 εἰς 12ον σελ. 331.

Auguste Boeckh, Econ. polit. des Athéniens (μετ. ἐκ τῆς ἀ. ἐκδ. τοῦ γερμ. εἰς τὸ γαλλ.) εἰς τ. 2, ἐν Παρισίοις 1828, σ. XV + 484 καὶ 500.

Fr. Thiersch, de l'Etat actuel de la Grèce, 2 τόμ. εἰς 8ον 1833.

Δροζίου Ἰωσ., Πολιτ. Οἰκονομία, ἦτοι ἀρχαὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ πλούτου, μεταφ. ἐκ τοῦ γαλλ. μετὰ πολλῶν προσθηκῶν ὑπὸ Α. Πολυζωίδου ἐν Ναυπλίῳ 1833 εἰς 8ον σ. 358.

Γρ. Παλαιολόγου, Γεωργικὴ καὶ οἰκιακὴ οἰκονομία 2 τ. εἰς 8ον 1833—35 σελ. 358 καὶ 374 ἐν Ναυπλίῳ.

Dureau de la Malle, Économie polit. des Romains εἰς 8ον τόμ. 2 ἐν Παρισίοις.

Frederick Strong, Esq., Greece as a Kingdom, or a statistical description of that country London 1842 εἰς 16ον σ. XV + 404.

C. Leconte, Étude économique de la Grèce de sa position actuelle de son avenir κτλ. 1847 Paris εἰς 8ον σ. 452.

Κ. Ἀσωπίου, Οἰκονομία τοῦ ἀνθρωπίνου βίου (μετ. ἐκ τοῦ Ἰταλ.) ἐν Ἀθήναις 1850.

Γ. Α. Ναύτη, Γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ ἐμπορίου 1859—60 ἐν Ἀθήναις 2 τ. εἰς 8ον σ. 16 + 248 καὶ 448.

Coroneos, Aperçu sur l'avenir de la Grèce Paris 1857 εἰς 8ον Κ. Μελά, Ἐμπορικὸν ἐγχειρίδιον εἰς 8ον.

Συζητήσεις ἐν τῇ Βουλῇ περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δανείου 1850 εἰς φυλλ.

Ἄριστ. Βαλαωρίτου, λόγοι ἐκφων. τὴν 12 Ἀπρίλ. 1862 κατὰ

τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τροπολόγησιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος ἐν Κερκύρα 1862 σ. 18 εἰς 8ον.

Σ. Σωτηροπούλου, Διατριβὴ περὶ τῆς ἐγγύου φορολογίας ἐν Ἑλλάδι ἐν Ἀθήναις 1861, εἰς 8ον σ. 96.

Κ. Ν. Κωστῆ, Μελέται περὶ φυλακῶν. Μέρους Α'. ἦτοι συνοπτικὴ ἐκθεσις τῶν διαφορῶν περὶ φυλακῶν συστημάτων ἐν τῇ Ἑσπερία Εὐρώπῃ. 1862 ἐν Ἀθήναις σ. 113. εἰς 8ον.

Σ. Σωτηροπούλου, Ἐκθεσις περὶ μεταβολῆς τοῦ φορολογικοῦ συστήματος εἰς 8ον σ. 72 ἐν Ἀθήναις 1867.

Τιέρ, Περὶ ἰδιοκτησίας (μετ. ἐκ τοῦ Γαλλ. Σ. Σίμου εἰς 8ον σ. 319 ἐν Ἀθήναις.

Ι. Χ. Κονδάκη, Στοιχεῖα στατιστικῆς, ἐν Ναυπλίῳ σ. 115 εἰς 8ον.

Ι. Α. Σούτσου, Πραγματεία περὶ παραγωγῆς καὶ διανομῆς τοῦ πλούτου 1857 ἐν Ἀθήναις.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐγχειρίδιον δημοσιολογίας ἢ θεωρία τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐν Ἀθήναις 1864 σ. 216 εἰς 8ον.

Τοῦ αὐτοῦ, Πλουτολογία τ. 2 εἰς 8ον σ. 666 καὶ 732 ἐν Ἀθήναις 1868—9.

Τοῦ αὐτοῦ Πλουτολογικαὶ μελέται σ. 394 εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις 1875.

Τοῦ αὐτοῦ Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις, προϋπολογισμὸς τοῦ 1876 καὶ φορολογικὰ νομοσχέδια εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις 1876 σ. 35.

J. A. Soutzo, Discours prononcé à l'occasion de la pose des fondements du Zappion le 20 Janvier 1874 εἰς 32ον σ. 27 ἐν Ἀθήναις 1874.

Ἀπὸ τοῦ 1860 μέχρι τοῦ 1873 ἐξεδόθησαν Στατιστικαὶ περὶ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Ἑλλάδι εἰς 4ον ὑπὸ τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς τμηματαρχῶν τῆς δημοσίας Οἰκονομίας ἐκ τοῦ ὑπουργείου δὲ τῶν οἰκονομικῶν οἱ προϋπολογισμοὶ τοῦ κράτους καὶ οἱ γενικοὶ πίνακες τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος ἐπίσης εἰς 4ον 1866—76.

Δημ. Γαλαροῦ, Πολιτικά, οἰκονομικά καὶ ἠθικά ἐκ διαφορῶν ποιητῶν ἐκδ. ὑπὸ Γ. Κ. Τυπάλδου εἰς τόμ. 7 ἐν Ἀθήναις 1845—53 εἰς 8ον.

Κ. Φωστηροπούλου, Δοκίμιον περὶ τῆς ἀγροτ. Οἰκονομίας τοῦ Ἰνωμ. Βασιλείου τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας (μετ. ἐκ τοῦ γαλλικοῦ

του Α. Δελαβέρν) τμήμα α. ἐν Ἀθήναις 1875 εἰς 8ον σ. 340.

Κ. Ι. Ι. Ραπέτ, Δημῶδες ἐγχειρ. ἠθ. καὶ πολιτ. οἰκονομίας μετ. ἐκ τοῦ γαλλ. ὑπὸ Κανελλοπούλου καὶ Σκαλίδου ἐν Ἀθήναις 1865 εἰς 8ον σ. 144.

Ν. Β. Καβούρ, Ἡ πολιτογραφία ἤτοι περὶ τῆς πολιτογραφικῆς ἐπιστήμης, σύντομος διατριβὴ ἐν Ἐρμουπόλει 1864 σ. 24 εἰς 8ον.

Α. Μανσόλα, Πολιτειογραφικαὶ πληροφορίες περὶ Ἑλλάδος ἐν Ἀθήναις 1867 εἰς 8ον σελ. 211.

Α. Mausola, la Grèce à l'exposition universelle de Paris en 1878. Athènes in 8ο σελ. VI + 117 (+ 67 + 65)

Α. Μανσόλα, Ἀπογραφικαὶ πληροφορίες περὶ Γεωργίας κατὰ τὸ ἔτος 1875 εἰς 8ον σελ. 49 ἐν Ἀθήναις.

Α. Mansola, Rapport sur l'état de la statistique en Grèce présenté au congrès international de statistique de St. Petersburg Athènes in 8ο σ. 31.

Γεννατᾶ, Εὐαγ. Ἐγχειρίδιον πρακτικῆς γεωργίας μετὰ λιθογραφῶν πινάκων καὶ ἐργαλείων ἐν Κερκύρα 1860.

Α. Α. μετ. ἐκ τοῦ γαλλ. ἐκδ. Α. Μαυρομάτη, Ἀγρονομία στοιχειώδης ἐν Ἀθήναις 1861, σ. 90 εἰς 8ον.

Ἄρσενίου ἱερέως Παννᾶ, Δοκίμιον Ἀγρονομίας εἰς μ. 8ον σ. μδ' + 757 ἐν Κερκύρα 1867.

Α. Σ. Ἀγαπητοῦ, Νέον γαιωπονικόν, ἐν Πάτραις 1862 εἰς 8ον μ. σ. 72.

Σ. Γ. Βλασταῦ, Οἰκιακὴ Οἰκονομία μετ. εἰς 8ον σ. 64, 1868 ἐν Ἀθήναις.

Α. Δεσποτοπούλου, Στοιχεῖα πολιτ. οἰκονομίας ἢ κοινωνικῆς, βιομηχ. κτλ. μετὰ τινῶν ἄλλων οἰκον. μελετῶν εἰς μετ. ἐν Ἀθήναις 1869 εἰς 8ον σ. 388.

Ε. Βωδριλλιάρ, Πολυτέλεια καὶ ἐργασία, μετ. Α. Γ. Σκαλίδου φυλλ. Α'. εἰς 12. σ. 47 ἐν Ἀθήναις.

Α. Στ. Μαυροκορδάτου, Ἐπιστολαὶ εἰς Γερμανίας περὶ πιστωτῶν τραπεζῶν τοῦ λαοῦ. ἐν Λειψία 1869 σ. 163, 8ον.

Α. Κουμουνδούρου, Ἐκθεσις καὶ νομοσχέδιον περὶ νέου φορολογικοῦ συστήματος 1860 εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις σ. 50.

Α. Koumoudouros, Suppression de l'échelle mobile en Grèce Paris 1859 εἰς 8ον σ. 59.

Α. Διαμαντοπούλου, Περὶ μεταβολῆς τῶν φόρων, ἐν Ἀθήναις 1861 εἰς 8ον σ. 15.

Le Journal l'Espérance et les detracteurs de la Grèce 1866 εἰς 8ον σ. 30.

Α. Lévendy, De la dette des grecs contractée en 1824 et 1825 Athènes εἰς 8ον σ. 20.

Λέξεις τινές περὶ σιδηροδρόμου μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αὐστρίας μετ. τοῦ Μέλλοντος 8ον σ. 22 ἐν Ἀθήναις 1868.

Ἡ Διῶρυξ τοῦ Σουεζ καὶ αἱ μετ' αὐτῆς σχετιζόμεναι θάλασσαί ἐκ τοῦ Μέλλοντος εἰς 8ον.

Α. Dosios, Les limites de l'Econ. polit. in 8vo Berlin, σελ. 91, 1867.

Ἄρ. Δοσίου, Κρίσεις καὶ σκέψεις περὶ τῆς ἐλλ. ἀτμοπλοίας ἐν Ἀθήναις 1867 εἰς 8ον σ. 160.

Yemeniz. Scènes et recits des guerres de l'impépendance 1869 εἰς 12ον σ. 322, Paris 1869.

Ε. Manitaky, Aperçus sur les progrès matériels de la Grèce, Athènes 1869.

Ἄρ. Οἰκονόμου, Ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἐμπορίου ἐν Ἀθήναις 1869 εἰς 8ον σ. 36.

Τοῦ αὐτοῦ. Λαύριον, ἐν Ἀθήναις 1872 εἰς 8ον σ. 200.

Τοῦ αὐτοῦ, Χρηματιστήριον Πειραιῶς, λόγος εἰς τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ 1875 ἐν Ἀθήναις 8ον σ. 31.

Τοῦ αὐτοῦ, Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις ἐν Ἀθήναις εἰς 8ον 1873 — 79 τ. 6.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐφημερίς τῶν φυλακῶν ἐν Ἀθήναις εἰς 8ον 1875 — 78 τ. 3.

La Turquie et la Grèce par K. Paris, 1867 εἰς 8ον.

Α. Ν. Bernardakis, Le present et l'avenir de la Grèce. Paris, 1870 εἰς 8ον σελ. 75.

Τοῦ αὐτοῦ, De l'origine des monnaies et de leurs noms. Paris 1870 εἰς 8ον σελ. 40.

Τοῦ αὐτοῦ, Le papier-monnaie dans l'antiquité. Paris 1874 εἰς 8ον σελ. 42.

Τοῦ αὐτοῦ, De la quantité des Métaux précieux et du chiffre des monnaies depuis l'antiquité jusqu'à nos jours. Paris 1875 εἰς 8ον σ. 39.

Ἄθ. Ν. Βερναρδάκη. Περὶ πολυτελείας, ἐν Κων)πόλει 1872, σ. 64 εἰς 8ον.

Ι. Πύρλα, Περὶ τῆς μὴ τομῆς τοῦ κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ, 1869 ἐν Ἀθήναις εἰς 8ον σ. 15.

Ι. Σκαλτσούνη, Ἡ ἐπιστήμη τοῦ ἐμπορίου, ἐν Κεφαλληνία 1865 εἰς 8ον σ. 338.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Βιομηχανίας, ἐν Ἀθήναις 1868 εἰς 8ον σ. 39.

Στ. Τρικαλιώτη, Ἐγχειρίδιον τῆς παλ. οἰκονομίας τ. ἀ, ἐν Ἀθήναις 1871 σ. 407 εἰς 8ον.

Τοῦ αὐτοῦ, Σειρὰ μαθημάτων, ἐν Ἀθήναις 1871, 2 φυλλ. 1—2 εἰς 8ον.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἀνώνυμος πραγματεία 1870 σ. 100 εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις.

Θ. Ὀρφανίδου, Γεωπονικά, περιοδ. εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις.

Κ. Καραπάνου, Τὸ ἐμπόριον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐν Κ)πόλει εἰς 8ον σ. 61.

Ε. Κεχαγιᾶ, Τὸ νέον νομισματικὸν σύστημα σ. 28 εἰς 8ον ἐν Ἀθήναις.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ περὶ τραπεζῶν δριμλία 1873, ἐν Ἀθήναις εἰς 8ον σ. 50.

F. Boulanger, Ampelakia, ou les associations et les municipalités helléniques avec documents confirmatifs, Paris 1875 εἰς 16ον σ. XXIII+264.

Ι. Σ. Ζωγράφου, Μελέτη περὶ χρήματος, 1876 ἐν Ἀθήναις εἰς 8ον σ. 102.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ δασμῶν καὶ περὶ δασμολογίας τοῦ σταφιδοκάρπου 1878 ἐν Ἀθήναις 8ον σ. 52.

Π. Ῥομπότου, Λόγος περὶ Στατιστικῆς 1875 ἐν Ἀθήναις εἰς 16ον σ. 30.

Ἐφημερίς τῶν φυλακῶν εἰς 8ον 1875—78 φυλλ. ἐν Ἀθήναις.

Α. Κουμουνδούρου, Εἰσαγωγή εἰς τὸ νομοσχέδιον περὶ συστάσεως ἐκκλ. ταμείου καὶ Τραπεζῆς γεωργικῆς καὶ κτηματικῆς πίστεως, 1875 σ. 9 εἰς 4ον.

Γ. Ι. Κουκούλα, Ἐπιτομὴ γεωπονίας ἐν Ἐρμουπόλει 1872 εἰς 8ον σ. 84.

Ε. Δ. Ζύγουρα, Ἐμπορ. βιβλιοθ. τόμ. Δ'. Ἑλλ. ἐμπορ. ἐπιστολογραφία ἐν Κ)πόλει 1870 εἰς 8ον σ. 662.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐμπορ. βιβλιοθ. τόμ. Β'. Ἱστορ. τοῦ καθόλου ἐμπορίου, ἐν Κ)πόλει 1874 εἰς 8ον σ. 238.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐμπορ. βιβλιοθ. Γ'. Στοιχεῖα πλουτολογίας. ἐν Κ)πόλει 1877 εἰς 8ον σ. 106.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐμπορικὴ βιβλιοθ. Εἰσαγωγ. ἀ. τόμος δ' Ἀληθῆς πρακτικὸς βίος τοῦ ἐμπόρου, ἐν Κ)πόλει 1873 εἰς 8ον σ. 360.

Τοῦ αὐτοῦ, Πρακτικὴ Πλουτολογία, περὶ γεν. βιομηχανίας. ἐν Κ)πόλει 1877 εἰς 8ον σ. 106.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἑλλ. οἰκιακὴ οἰκονομία, ἐν Κ)πόλει 1875 εἰς 8ον σ. 192.

P. N. Moraïtinis, La Grèce tellequ' elle est, Athènes 1877, εἰς 8ον σ. XII + 589.

A. G. Tombasis, La Grèce sous le point de vue agricol. in 8vo 1878 Athènes σ. 51.

Α. Δοσίου, Μελέται περὶ τινῶν συγχρόνων ζητημάτων ἐν Ἀθήναις 1874 εἰς 8ον σ. 104.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ βιομηχανίας ἐν Ἑλλάδι 1871 ἐν Ἀθήναις 1874 εἰς 8ον σ. 104.

Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶν, 1874 ἐν Ἀθήναις 1874 εἰς 8ον σ. 104.

Ι. Βαλασοπούλου, Τράπεζαι τῶν ἐργατῶν τῆς γῆς εἰς 4ον ἐν Ἀθήναις σ. 24. 1877.

Ζήνωνος, Οἰκονομικὸς παράγων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1877 ἐν Ἀθήναις εἰς 8ον σ. 53.

Περὶ ἀνάγκης τῆς ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ἀθήναις 1873, 8ον σ. 39.

Μ. Μπούκα, Ὀδηγὸς ἐμπορικῆς, γεωγραφικῆς καὶ ἱστορικῆς 1875 8ον ἐν Ἀθήναις 376 καὶ 152.

Σπ. Χωματιανοῦ, Γεωπονικά, ἐν Ἀθήναις 1848 εἰς 8ον.

Θ. Ἰωαννίδου, Στατιστικὴ τοῦ συνοικισμοῦ καὶ τῆς ταχυδρ. γραμμῆς τῆς Ἑλλάδος, Πάτραι 1871, 8ον σ. 200.

Α. Ἡλιοπούλου, Μελέται περὶ γεωργίας, Ἀθήναις 1879 εἰς 8ον σ. III+144.

Α. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ.

Διακρίνω μεταξύ βασιλέως γυναικός και βασιλίσσης συζύγου. "Όταν ή γυνή βασιλεύη, τὰ κτήματα τοῦ στέμματος και ή ανακτορική επιχορήγησις δεικνύουσι τὰ εισοδήματά της· όταν όμως ο άνήρ βασιλεύη, εξεταστέον ποῖα εἶναι τὰ εισοδήματα τῆς γυναικός αὐτοῦ.

Τὸ ζήτημα φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀργόν. "Όχι ὅτι εἶναι παντάπασιν ἀδιάφορα ἡμῖν τὰ εισοδήματα τῶν βασιλισσῶν ὡς και ἔλων τῶν λοιπῶν γυναικῶν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διότι ἀπὸ ἱστορικῶν λόγων ἐξαρτᾶται ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη τῶν βασιλισσῶν οικονομική ἀποκατάστασις. Κυριώτατον εἶδος αὐτῆς εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν γονέων τῆς κατάρτισις εἰδικοῦ τινοῦ χρηματίου, τοὺς καρποὺς τοῦ ὁποῖου ἡ βασιλικὴ σύζυγος ἀπολαμβάνει. Κατ' ἐξαίρεσιν ἡ Βυζαντινὴ νομοθεσία ἐπιτρέπει εἰς τὸν βασιλέα δωρεὰς πρὸς τὴν σύζυγόν του (5 Κώδικας 16,26), αἵτινες ὡς γνωστὸν εἶναι ἀπηγορευμέναι μεταξὺ τῶν λοιπῶν συζύγων. Καὶ ἄλλαι δωρεαὶ δύνανται νὰ συναποτελέσωσι εἰδικὴν διὰ τὰς βασιλίσσας περιουσίαν, καθὼς και κληρονομίαι και ἄλλαι κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον ἀποκτήσεις, ἐξ ὧν κατασκευάζεται αὐτοτελὲς διὰ τὰς συζύγους τῶν βασιλέων οικονομικὸν πρόσωπον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου και τὸ Μουκιανὸν τεκμήριον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀργούν, διότι ἀφοῦ ἐπιτρέπονται δωρεαὶ τῶν βασιλέων πρὸς τὰς συζύγους των, περιττὴ ἢ ὑπόθεσις ὅτι τὰ παρ' αὐτοῖς ὑπάρχοντα θεωροῦνται τοῦ ἀνδρός αὐτῶν μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἐν γένει ἐν Ἀγγλίᾳ διδάσκεται ὅτι ὁ βασιλεὺς οὐδὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς γυναικός του, θεωρουμένης ταύτης ὡς μόνης και οὐχὶ ὡς ἐγγάμου (Blackstone 1, 4).

"Όσον ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὰ εισοδήματα τῆς συζύγου τοῦ βασιλέως, ἐν πρώτοις τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐκ τῆς ὡς ἀνωτέρω

καταρτιζομένης ἀτομικῆς περιουσίας τῆς προερχόμενα, ἀκόλουθως δὲ ὅσον ὀπισθοδρομοῦμεν πρὸς τὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν τόσον ἀναπτύσσονται και διάφοροι λεπτομέρειαι εἰς ἀποτελέσειν εἰδικωτέρων κυριαρχικῶν, τρόπον τινά, διὰ τὰς βασιλικὰς συζύγους εισοδημάτων. Τοιουτοτρόπως ἐν Ἀγγλίᾳ (ἴδ. Blackstone αὐτ.) εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου αὐτῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ἀνήκον 10 τοῖς % ἐπὶ πάσης χρηματικῆς ποσότητος ἀνωτέρας τῶν 10 μάρκων, ἣτις ἤθελε δοθῇ εἰς τὸν βασιλέα, εἴτε λόγῳ ἐκουσίας προσφορᾶς εἴτε λόγῳ κυριαρχικοῦ δικαιώματος αὐτοῦ ἀπὸ χορηγίας προνομίων, παραχωρήσεων, συγγνωμῶν ἢ ἄλλων τοιαύτης φύσεως χαρίτων· τὸ δικαίωμα τῆς βασιλίσσης δὲν ἠλάττονε τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ἀλλ' εἰσεπράττετο κατὰ προθήκην, και ἦτο ἀλλότριον πρὸς τὰς ἀπὸ φόρων, προστίμων και τῆς περιουσίας τοῦ στέμματος ἐν γένει βασιλικὰς εἰσπράξεις.

Ἐν τούτοις εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν ἐλάμβανον αἱ βασιλίσσαι τῆς Ἀγγλίας, διαρκούντος τοῦ βασιλικοῦ γάμου αὐτῶν, κανονικὸν τι εισόδημα ἐκ τῶν δημοσίων κτημάτων, ὑπὸ τὸ ὄνομα *aurum reginae*, πρὸς ἀγορὰν κατὰ τὰ ἀπομνημονεύματα τῶν τότε χρόνων, ὅτε μὲν τῶν πρὸς χρῆσιν τῆς μεγαλειότητός της ἐρίων, ὅτε δὲ τοῦ ἀναγκαίου διὰ τὰς λυχνίας της ἐλαίου, ἢ διὰ τὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐνδυμασίαν της· δι' ἐν φόρεμα π. χ. τῆς βασιλίσσης, ἐδαπάνησεν ἡ πόλις τοῦ Λονδίνου ὀγδοήκοντα λίρ. στερλ. κατὰ τὸ 1159. Τὸ φορολογικὸν τοῦτο δικαίωμα τῆς βασιλίσσης περιπεσὸν ἐκ διαλειμάτων εἰς ἀχρηστίαν ἔνεκα τῆς ἀγαμίας διαφόρων βασιλέων, ἀναφαίνεται κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον τοῦ 17ου αἰῶνος, χάριν εὐρέσεως πόρων τοὺς ὁποῖους τὸ Κοινοβούλιον δὲν ἔδιδεν εἰς τὸν βασιλέα. Μετὰ ματαίαν ἀπόπειραν τῷ 1635 ἠναγκάσθη Κάρολος ὁ Α' νὰ ἐξαγοράσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀντὶ 10,000 λίρ. στερλ. Δύναται δὲ νὰ σημειωθῇ ἰδιαιτέρως και τὸ ἐπίσης ἀρχαῖον εισόδημα τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τῶν ἀγρευομένων ἐν τοῖς Ἀγγλικοῖς παραλίσις φαλαινῶν, ἢ κεφαλῇ τῶν ὁποίων ἀνήκεν εἰς τὸν βασιλέα και ἡ

οὐρὰ εἰς τὴν βασίλισσαν, βεβαίως διὰ τὰ χρήσιμα εἰς τὴν ἐνδυναμίαν τῆς ὁστᾶ τοῦ μέρους τούτου τοῦ ὡς βασιλικοῦ θεωρουμένου ἰχθύος.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ αἱ σύζυγοι τῶν βασιλέων ὁσημέραι περιορίζονται ἐντὸς τῆς ἀκτίνας τοῦ οικογενειακοῦ τῆς βασιλείας βαλαντίου, ὡς ἐφοδιάζεται τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους. Ἡ προσημειωθεῖσα οικονομικὴ αὐτοτέλεια τῶν βασιλισσῶν ὑπεχώρησεν εἰς τοὺς κοινοὺς τῆς συζυγικῆς ζωῆς ἔρους, ἐπὶ ταύτῃ μόνῃ τῇ διαφορᾷ τὴν ὁποίαν ἡ φύσις τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων δημιουργεῖ, ὅτι αἱ σύζυγοι τῶν βασιλέων δὲν εἶναι, ὅπως αἱ σύζυγοι τῶν λοιπῶν θνητῶν, οἰκοδέσποιναί ἐν τῇ οἰκίᾳ των, διευθύνουσαι τὴν οἰκονομίαν καὶ ἐπιτηροῦσαι τὴν δαπάνην, ἀλλὰ ζῶσιν ὡς καρπωταὶ περιουσιῶν, τὰς ὁποίας ἄλλοι δίδουν, ἄλλοι διαχειρίζονται καὶ ἄλλοι σφετερίζονται. Ἡ πρώτη βασίλισσα ἣτις ἤθελε δεῖξει ὄρεξιν νὰ καταστῇ ἀληθῆς οἰκοδέσποινα, θὰ ἐξελαμβάνετο ὑπὸ τῶν λυμαινομένων, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, τὴν εὐτυχίαν τῆς αὐλικῶν ὡς βάνουσος γυνῆ, ἀνίκανος νὰ ἐπικαθήσῃ τοιούτων ἐκλαμπροτήτων! Τόσον ἀληθεύει, ὅτι ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὑπολαμβάνομεν ἀνωτέρους τῶν ἄλλων, πολλάκις δουλεύουσι εἰς τὰ ποταπότερα τῆς κοινωνίας ὄντα, ἐξ ἀτολμίας καὶ κακῶς ἐννοουμένης αἰδοῦς. Πόσα πολιτικὰ καὶ οικογενειακὰ μυστήρια κρύπτονται ἐντὸς τῆς ἀληθείας ταύτης!

ΤΟΚΟΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΡΕΩΝ.

Ἐνώπιον τῆς ἀδιακόπου κινήσεως τῶν κεφαλαίων καὶ τῶν τόκων αὐτῶν ἡ σταθερότης, μεθ' ἧς συνομολογοῦνται τὰ δημόσια χρέη, ἀποτελεῖ ἔποψιν περισπούδαστον διὰ τοὺς ἀσχολουμένους ἐπὶ τῶν δημοσίων συμφερόντων. Ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ὁ τόκος εἶναι ὑψωμένος, εὐρίσκεται ἡ Πολιτεία εἰς ἐκτάκτους

ἀνάγκας ἀπὸ τῶν ὁποίων δανείζεται ἐπὶ τόκῳ βαρυτάτῳ· ἐν τούτοις ἔρχεται ἄλλη ἐποχῇ, καθ' ἣν τὸ κοινὸν τῶν ὀφειλετῶν πληρόνει μικροτέρους τόκους· διὰ τί ὁ δημόσιος ὀφειλέτης νὰ μὴ ὠρεληθῇ ἐκ τῆς ἐπελθούσης ἐλαττώσεως τῶν τόκων, ὅπως καταστήσῃ ἐλαφροτέραν τὴν θέσιν του;

Ὡς εἶναι προφανές πρόκειται περὶ τῶν ἐπ' ἀόριστον συμπεφωνημένων δημοσίων χρεῶν, διότι περὶ τῶν ἐφ' ὠρισμένον χρόνον δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ μεταβολῆς τοῦ ἀπ' ἀρχῆς κανονισθέντος τόκου· ἀνεὺ τῆς θελήσεως τῶν δανειστῶν. Πρόκειται κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην περὶ συμφωνίας ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς νομιμότητος, καὶ ἡ συμφωνία πρέπει νὰ εἶναι πρὸς πάντας σεβαστή. Περιττὸν νὰ σημειωθῇ ὅτι πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς μεταβολῆς τῶν τόκων ἐπὶ τῶν ἐπ' ἀόριστον συνομολογηθέντων δημοσίων χρεῶν εἶναι παντάπασιν ἀλλοτρία ἡ ἔποψις τῆς δημεύσεως, ἣν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἡ Πολιτεία ἐπὶ τῶν δανειστῶν τῆς ἐλαττόνουσα αὐθαιρέτως τοὺς ὀφειλομένους ὑπ' αὐτῆς τόκους. Ὑπὸ τὸν ὄρον τοκοτροπῆς δημοσίων χρεῶν (conversion des rentes) ἐννοοῦμεν καταβιβασμὸν τῶν τόκων τῆς ἐπ' ἀόριστον χρόνον συνομολογηθείσης δημοσίας ὀφειλῆς, προσφέροντος τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τὸ δανεισθὲν κεφάλαιον ἀμέσως εἰς τοὺς δανειστάς του, ἐὰν οὗτοι δὲν θέλωσι νὰ ἀνανεώσωσι τὰς εἰς χεῖράς των ἔθνικὰς ὁμολογίας, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων (τοῦ βαρυτέρου τόκου) εἰς νέας (τοῦ ἐλαφροτέρου τόκου).

Πρώτη τοιαύτη τοκοτροπὴ δημοσίων χρεῶν ἀπαντᾶται ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1717 καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ἐνδόξου ὀνόματος τοῦ Robert Walpole, ὅστις εἰσήγαγε τὴν δημοσιονομικὴν ταύτην μέθοδον. Ἀπὸ τόκου β τοῖς % τὸ δημόσιον Ἀγγλικὸν χρέος κατεβιβάσθη τότε εἰς τόκον 5 τοῖς % δι' ἀπλῆς ἀλλαγῆς τῶν ἔθνικῶν ὁμολογιῶν ἀνεὺ ζημίας οἰουδήποτε, οἰκειοθελῶς προσχωρούντων τῶν ὁμολογιούχων. Τῷ 1729, τῷ 1750, τῷ 1759 ἔλαβον χώραν διαδοχικαὶ τοκοτροπαὶ τοῦ δημοσίου τῆς Ἀγγλίας χρέους, καταβιβασθέντος τοῦ τόκου του μέχρι β τοῖς %· Περιττὸν νὰ σημειωθῇ ἡ εἰς πολλὰ

δισεκατομμύρια αναβαίνουσα ὀλική ποσότης τῶν Ἀγγλικῶν χρεῶν. Τὸ ἀκριβές εἶναι ὅτι κατὰ μὲν τοὺς δυσχερεῖς χρόνους ἐδανείζετο ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐφ' ὅσον τόκον ἠδύνατο, μόλις ὅμως ἐβελτιοῦτο ἡ ἀγορὰ καὶ τὰ κεφάλαια γινόμενα εὐθηνότερα ὑπετιμῶντο εἰς τὴν τοκοφόρον ἀξίαν των, καὶ εὐθὺς ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν ἡ τοκοτρεπτικὴ τῶν δημοσίων χρεῶν μηχανή. Κατὰ τὸ 1822 τὰ δάνεια τῶν πολέμων τοῦ τέλους τοῦ 18ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ἐπεβαρύνοντο διὰ τόκου 5 τοῖς $\frac{1}{10}$, μετεβλήθησαν εἰς 4 τοῖς $\frac{1}{10}$, κατόπιν εἰς 3 $\frac{1}{2}$ τοῖς $\frac{1}{10}$, κατόπιν (1844) εἰς 3 $\frac{1}{4}$ τοῖς $\frac{1}{10}$, κατόπιν (1854) εἰς 3 τοῖς $\frac{1}{10}$. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο διατελοῦσι καὶ νῦν τὰ δημόσια χρέη τῆς Ἀγγλίας, μεθ' ὅλην τὴν ποικιλίαν τῶν ὀνομασιῶν των: 3 τοῖς $\frac{1}{10}$ — νέον — 3 τοῖς $\frac{1}{10}$ περιωρισμένον.

Εἶναι ἀξίον παρατηρήσεως ὅτι κατὰ τὴν τοκοτροπὴν τοῦ 1844 ἐπρόκειτο περὶ 6 $\frac{2}{10}$ διλιουνίων νέων δραχμῶν, ὅτι οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὸ δημοσιονομικὸν τοῦτο μέτρον τῆς κυβερνήσεως μόλις ὑπολογίζονται εἰς 2 $\frac{6}{10}$ ἑκατομ. νέων δραχμῶν, τὰς ὁποίας ἐπροτίμησαν νὰ πληρωθῶσιν εἰς μετρητὰ ἀντὶ νὰ ἀνανεώσωσι τὰς παλαιὰς των ὀμολογίας καὶ ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς τοκοτροπῆς ταύτης ἐνιαυσία ὠφέλεια τοῦ δημοσίου τῆς Ἀγγλίας θησαυροῦ ἀνεβιβάζετο εἰς 15 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. νέων δραχμῶν. Κατὰ τὴν τοκοτροπὴν τοῦ 1854 ἐπρόκειτο περὶ τῆς αὐτῆς ποσότητος διλιουνίων 6 $\frac{2}{10}$, ἡ δὲ ἐνιαυσία ὠφέλεια τοῦ δημοσίου θησαυροῦ ὑπελογίζετο εἰς 15 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. νέων δραχμῶν. Ἐὰν συνυπολογίσωμεν καὶ τὰς ἀρχαιοτέρας τέσσαρας τοκοτροπὰς τῶν ἐτῶν 1822, 1826, 1830 καὶ 1834, ἀπὸ τῶν ἑξ' αὐτῶν περιόδων (32 ἐτῶν) ὠφελήθη ἐνιαυσίως ὁ δημόσιος τῆς Ἀγγλίας θησαυρὸς 93 ἑκατομ. νέων δραχμῶν, κατὰ τοσοῦτον ἐλαττωθέντων τῶν εἰς βᾶρος αὐτοῦ τόκων.

Ἀνάλογοι ἐργασίαι εἰς ἐλάφρυνσιν τῶν δημοσίων χρεῶν ἀπαντῶνται, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, κατ' ἀπάσας τὰς πεπολιτισμένας χώρας. Οἱ διευθύνοντες τὰς οικονομικὰς τύχας αὐτῶν ἐκλέγουσι τὴν προσφορωτέραν ἐποχὴν καὶ προβαίνουν μετὰ σταθερότητος εἰς τὸ ἔργον τοῦ καταβιβασμοῦ τῶν δη-

μοσίων τόκων δι' ὅλης τῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας, αἵτινες πρέπει νὰ διακρίνωσι τὸν τίμιον καὶ προνοητικὸν ὀφειλέτην. Πρὸς εὐρεσιν τῶν καταλληλοτέρων περιστάσεων δὲν ἔχει ἡ κυβέρνησις εἰμὴ νὰ συμβουλευθῇ τὴν σταθερῶς ἐκτυλισσομένην φωνὴν τῶν ἐν τοῖς Χρηματιστηρίοις καὶ ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐν γένει χρηματιστικῇ ἀγορᾷ τιμολογίων τῶν ἐθνικῶν ὀμολογιῶν. Ὅταν ἀναβαίη ἡ τρέχουσα τιμὴ τῶν δημοσίων χρεωγράφων ὑπὲρ τὴν ἀξίαν εἰς ἣν τὰ ἐξέδωκεν ἡ Κυβέρνησις, σημεῖον ἐπαισθητῆς βελτιώσεως τῆς δημοσίας πίστεως, διότι ὅ,τι ἐτίμησεν ἡ Κυβέρνησις ἀντὶ 70 π. χ. δραχμῶν, ἡ ἀγορὰ τὸ τιμᾶ ἀντὶ 80· ἐπομένως ἐπειδὴ εἴτε 70 δρ. τιμᾶται ἡ ὀμολογία εἴτε 80 τὸ δημόσιον ταμεῖον θὰ πληρώσῃ πάντοτε τὸν ἀρχικῶς ἐπὶ ἐκάστης ὀμολογίας συμπεφωνημένον τόκον, 7 π. χ. δραχμᾶς, φανερόν ἐστι εἰ ἀγοράζοντες τὴν ὀμολογίαν ἀντὶ 80 δραχμῶν εὐχαριστοῦνται καὶ ἐπὶ μικροτέρῳ τοῦ ἀρχικῶς συμφωνηθέντος τόκου κατὰ $\frac{1}{10}$, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι εὐρίσκουσιν ἐν αὐτῷ τὸ συμφέρον των, ὅπερ εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος ἐπὶ τῶν οικονομικῶν ζητημάτων κριτής. Ἐὰν ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι τὸ ποσόν, ὅπερ σημειοῦται ἐπὶ ἐκάστης ὀμολογίας, εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο ὅπερ ἔλαβεν ἡ Κυβέρνησις παρὰ τοῦ δανειστοῦ τῆς καὶ ὅπερ εἶναι ὑπόχρεως νὰ τῷ ἐπιστρέψῃ, ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τῆς ὑπερτιμήσεως τῆς 70δράχμου ἐθνικῆς ὀμολογίας εἰς 80δραχμον, εἶναι φανερὰ ἡ θέσις τοῦ δημοσίου θησαυροῦ ὅτι πρέπει ἀμέσως νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς τοκοτροπῆς τῶν χρεῶν του.

Ἀλλὰ συμβαίνει διὰ μικρότερον ποσόν νὰ δίδῃ τὰς ὀμολογίας τῆς ἡ Κυβέρνησις εἰς τοὺς δανειστὰς καὶ μείζον ἐπ' αὐτῶν νὰ ἐγγράφῃ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ περιμείνῃ τὴν ἀνύψωσιν τῆς τρεχούσης τῶν χρεωγράφων τῆς τιμῆς ὑπὲρ τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἀξίαν, καὶ ἅμα πεισθῇ περὶ τῆς σταθερότητος καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ φαινομένου θὰ προβῇ εἰς τὴν τοκοτροπὴν, ἐτοίμως πληρόνουσα τοὺς μὴ θέλοντας νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὸ προτεινόμενον δημοσιονομικὸν μέτρον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παραχωρεῖται προθεσμία εἰς

τούς κατόχους τῶν προκειμένων ὁμολογιῶν, ἵνα ἐκφρασθῶσι ἂν προτιμῶσι τὴν ἄμεσον πληρωμὴν αὐτῶν. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας, ἡ Κυβέρνησις γνωρίζει πόσοι δανεισταί της δὲν θέλουσι τὰς νέας ὁμολογίας της, δανείζεται προσκαίρως τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν ἐὰν δὲν τὸ ἔχη πρόχειρον, ὃν ὡς εἶδομεν ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς πρακτικῆς πάντοτε ἐλάχιστον, καὶ κατόπιν προβαίνει εἰς τὴν μεταλλαγὴν τῶν νέων ὁμολογιῶν ἀντὶ τῶν παλαιῶν, αἵτινες οὕτω ἐξαφανίζονται, ἐλαττουμένου τοῦ δημοσίου βάρους κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ὀλιγωτέρου τόκου, ὃν δύναται νὰ ἐπιτύχη ἡ οἰκονομικὴ τῆς ἐπικρατείας ὑπόληψις.

ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ.

Ἐνδιαφερόμεθα, ὑπὸ Ἑλληνικὴν ἰδίως ἔποψιν, νὰ μελετήσωμεν τὴν χρηματιστικὴν πίστιν τῆς Τουρκίας ἐκεῖ ἔνθα αἱ πλείονες τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐλπίδες στρέφονται. Ἐπομένως τὸ χρηματιστήριον τῶν Παρισίων εἶναι τόσον πλησίον τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς ἣτις ἀποτελεῖ, τρόπον τινὰ, τὸν δικηγόρον ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Εὐρώπης, ὥστε δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς χρηματιστικῆς πρὸς τὴν ὑπερασπιστικὴν περὶ τῶν ἐνδοτέρων, ὡς εἶδος, πρακτικῶν τάσεων ἐπὶ τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος. Πάντοτε ἡ κατάβασις καὶ ἡ ἀνάβασις τῆς ἀξίας τῶν χρεωγράφων ἐν τῇ χρηματιστικῇ ἀγορᾷ ἔχει λόγον ὑπάρξεως ἀπὸ οἰκονομικῶν συμφερόντων, τὰ ὅποια κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιδρῶσι ἐπὶ τῆς ριζικῆς τῶν ἐθνῶν πολιτικῆς.

Τοιοιουτρόπως κατὰ τὸ θερμότερον στάδιον τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου, ὅτε οἱ ἐν αὐτῷ παρακαθήμενοι πολιτικοὶ χειρουργοὶ ἔκοπτον τὸ σῶμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας πρὸς τὰ μέρη ἔνθα ἡ πάθησις ἐμαρτυρεῖτο ἀπὸ ἀγώνων πραγματικῶν, καὶ ἀπλῶς ἐζωγράφιζον αὐτὸ πρὸς τὰ μέρη ἔνθα ἡ προαιωνία πάθησις δὲν εἰχεῖ κανὰς διὰ τὴν τελεσιουργὸν κρίσιν. δυ-

νάμεις (Ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι), ἡ Τουρκικὴ πίστις ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ τῶν Παρισίων εἶχεν ὡς ἐξῆς κατὰ τὴν 20 Ἰουνίου 1878. Αἱ ὁμολογίαι 1) τοῦ δανείου τοῦ 1865 (5 τοῖς %) ἀπὸ 100, ὀνοματικὴ ἀξία, εἶχε καταβῆ εἰς 15,55, ἀξία τρέχουσα· 2) αἱ ὁμολογίαι τοῦ δανείου τοῦ 1875 (6 τοῖς %) ἀπὸ 100 εἶχε καταβῆ εἰς 13,50· 3) αἱ τοῦ δανείου τοῦ 1860 (6 τοῖς %) ἀπὸ 500 εἰς 82· 4) αἱ τοῦ δανείου τοῦ 1863 (6 τοῖς %) ἀπὸ 500 εἰς 63· 5) αἱ τοῦ δανείου τοῦ 1865 (6 τοῖς %) ἀπὸ 500 εἰς 90· 6) αἱ τοῦ δανείου τοῦ 1869 (6 τοῖς %) ἀπὸ 500 εἰς 81· 7) αἱ τοῦ δανείου τοῦ 1873 ἀπὸ 500 εἰς 80.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι τῆς κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν ἐνεργείᾳ Τουρκικῆς πίστεως μεταβάλλονται ὡς ἐξῆς μετὰ ἕξ μῆνας τῇ 19 Δεκεμβρίου 1878· αἱ τοῦ 1ου (ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἀπαριθμῆται) δανείου ὁμολογίαι εἶχον καταβῆ εἰς 11,70· αἱ τοῦ 2ου εἰς 8· αἱ τοῦ 3ου εἰς 62· αἱ τοῦ 4ου εἰς 66· αἱ τοῦ 5ου εἰς 71· αἱ τοῦ 6ου εἰς 75· αἱ τοῦ 7ου εἰς 62,50. Ἐὰν συνυπολογίσωμεν ἰδιαιτέρως τὴν ὀνοματικὴν ἀξίαν μιᾶς ὁμολογίας ἐξ ὅλων τῶν προμνησθέντων Τουρκικῶν δανείων καὶ ἰδιαιτέρως τὴν ἐπὶ μιᾶς ἐπίσης τρέχουσαν, κατὰ τὰ δύο ἄκρα τῆς τελευταίας ἑξαμηνίας τοῦ 1878, ἔχομεν τοὺς ἐπομένους ἐνδεικτικοὺς ἀριθμοὺς: Ὀνοματικὴ ἀξία 2,700· τρέχουσα ἀξία τῇ 20 Ἰουνίου 425,05· τρέχουσα ἀξία τῇ 19 Δεκεμβρίου 356,20. Ἡ τάσις λοιπὸν τῆς Τουρκικῆς πίστεως εἰς κατάπτωσιν ἔχει τι σταθερὸν μέχρι τοῦ τέλους 1878. Ἄς ἴδωμεν τὰ ἐβδομαδιαῖα φαινόμενα αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν πρώτην τριμηνίαν τοῦ 1879. Πίναξ τις τῶν ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ τῶν Παρισίων διδομένων εἰς τὰ Τουρκικὰ χρεώγραφα τιμῶν δὲν εἶναι ἄπο σκοποῦ.

	1879	δ. 1865	δ. 1875	δ. 1860	δ. 1863	δ. 1865	δ. 1869	δ. 1873
2 Ἰανουαρ.	—	11,55	8	63,75	65	70	70,50	62,50
9 "	—	11,55	8	60	65	70,25	69,50	61
16 "	—	11,65	—	62,50	65	72,50	71,25	61,50
23 "	—	11,32	8	59,50	64	68	69	59,50

	1879	δ. 1865	δ. 1875	δ. 1860	δ. 1863	δ. 1865	δ. 1869	δ. 1873
30 Ιανουαρ.	11,70	—	—	62,50	65	72,50	72	63,50
6 Φεβρουαρ.	12,50	—	—	67	71,25	79	79,50	68,50
13 "	12,75	—	—	73	78,	87,50	82	72,50
20 "	12,60	—	—	74	80	84	79	74
27 "	12,60	9	—	73,50	81,50	81	82	74,25
6 Μαρτίου	12,47	10	—	73	84	80	78	72,50
13 "	12,20	10	—	70	78	78	76,25	69,50
20 "	11,80	—	—	68,50	78	75	72,50	68
27 "	12	—	—	67,25	76	77	74	67,25

Ἄρκει νὰ θέσῃ τις κατὰ μέρος τὰς διαμέσους διακυμάνσεις τῶν χρεωγραφικῶν τούτων τιμῶν, ὅπως μεθ' ὅλην τὴν ἐλάττωσιν τῆς Τουρκικῆς πίστεως κρίνη περὶ τῶν διαφαινομένων σημείων τῆς βελτιώσεώς της. Τοιοῦτοτρόπως ἐνῶ τὸ δάνειον τοῦ 1875 βαδίζει πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἐπὶ τῶν λοιπῶν δανείων ἀκολουθοῦντες τὴν αὐτὴν ἀνωτέρω ὑποδειχθεῖσαν συνυπολογιστικὴν μέθοδον τῶν τρεχουσῶν ἐβδομαδιαίων τοῦ πίνακος τιμῶν, παρατηροῦμεν τοὺς ἐξῆς προοδευτικοὺς ἀριθμοὺς, καθ' ἕσον μεταβαίνομεν ἀπὸ τῶν ἐβδομαδιαίων τοῦ Ἰανουαρίου ἡμερῶν εἰς τὰς ἐπομένους ἰσαριθμοὺς τοῦ Φεβρουαρίου ἡμέρας περιλαμβανομένης καὶ τῆς 6 Μαρτίου 1879.

	1879	δ. 1860	δ. 1868	δ. 1865	δ. 1869	δ. 1873
Ἰανουάριος	308,25	324	373,25	352,25	308	
Φεβρουάριος	360,50	394,75	411,50	400,50	361,75	

Ὅσοι ἔχουσιν ὑπόληψιν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς, δύνανται ἐξ αὐτῶν νὰ πορισθῶσιν ἕσον δύνανται φῶς. Πάντοτε ἡ οἰκονομικοπολιτικὴ γλῶσσα περιέχει μεγάλα διδάγματα εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκύπτουσιν εἰς τὰ μυστήρια αὐτῆς.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ.

Δὲν ὑπάρχει συναλλακτικὴ ἐν τῷ κόσμῳ ἀξία, δυναμένη νὰ ἀποφύγῃ τὸν νόμον τῆς μεταβολῆς τῶν τιμῶν. Ὅλα μετα-

βάλλονται καὶ πράγματα καὶ ἀξία. Τὸ ζήτημα εἶναι ἀπλῶς χρόνου καὶ περιστάσεων ζήτημα.

Ἄλλαι μὲν πραγματεῖαι ἔχουσι μᾶλλον εὐμετάβλητον τὴν τιμὴν αὐτῶν, ἄλλαι δὲ ἐμμένουσι σταθερώτερον εἰς τὸν περὶ αὐτῆς ἀγοραῖον ἀγῶνα. Καὶ τῶν νομισμάτων ἡ ἀξία πάσχει ἀναλόγους μεταβολάς, καὶ τοὶ βραδυτέρας καὶ ἐλαστικωτέρας διὰ τὴν εὐκίνησιαν τὴν ὁποῖαν κέκτηται τὸ νόμισμα ἵνα τρέχῃ ἀπανταχοῦ πρὸς ἰσορροπίαν. Ἐγχείται εἰς τὴν νομισματικὴν φύσιν τὸ μεταβλητὸν, ἕνεκα τῆς διεθνούς ἀποστολῆς τοῦ νομίσματος, ἕνεκα τῆς ἀναμίξεώς του εἰς ὄλας τὰς συναλλαγάς, ἕνεκα τῶν οἰκονομικῶν περιστάσεων αἵτινες ἐρεθίζουσι ἢ χαλαροῦσι τὴν δραστηριότητά του καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν τῶν συναλλακτικῶν τῆς ἀνθρωπότητος, κατὰ μέρος καὶ καθ' ὅλου, ἀναγκῶν.

Ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ νομίσματος δύναται πολλάκις νὰ προέλθῃ ὑψωσις τῶν ἡμερομισθίων· ὅταν ἡ ἐργασία ζητῆται, θέλει πληρωθῆ ἀναλόγως τῆς ζήτησεως· ἐὰν δὲ τὸ ὄργανον δι' οὗ θέλει πληρωθῆ, τὸ νόμισμα ἦτοι, εἶναι ὑποτιμημένον, πρέπει νὰ αὐξηθῆ ἡ ποσότης αὐτοῦ μέχρι τοῦ σημείου τῆς συνενοήσεως τοῦ ἐργοδότη καὶ τοῦ ἐργολήπτου. Τοιοῦτοτρόπως ἀκριβωτέρα ἡ ἐργασία νῦν; ἀκριβώτερα καὶ τὰ παραγόμενα δι' αὐτῆς προϊόντα. Ἐν τούτοις ὑπὸ τὰ φαινόμενα ταῦτα κρύπτεται ἡ οἰκονομικὴ ἀλήθεια, ὅτι κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι τὰ ἡμερομίσθια καὶ τὰ ἐμπορεύματα τὰ ὁποῖα ὑπερτιμῶνται, ἀλλὰ τὰ νομίσματα τὰ ὁποῖα ὑποτιμηθέντα ἀνεβίβασαν τὴν τῶν ὄλων τιμὴν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπιχειρηματικὰ κέρδη, συμβαίνει τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα. Ἡ ὑψωσις τοῦ ἡμερομισθίου ὑποδεικνύει τὴν μεγαλειτέραν ἀμοιβὴν τῶν ἐργατῶν καὶ ὅτι τὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης ἀνάγκης κατέστησαν ἀκριβώτερα· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐπιχείρησις ἀναγκάζεται νὰ δώσῃ εἰς τὰ παντοῖα ὄργανά της μείζονας χρηματικὰς ποσότητας ἢ ἄλλοτε, ἐξ οὗπερ μένει αὐτῇ μικρότερα χρηματικὴ ποσότης ἢ ἄλλοτε. Σημεῖον ὅτι ἡ κατάπτωσις τοῦ νομίσματος ἐπιφέ-

ρει ὑψώσιν τῶν ἡμερομισθίων καὶ κατάπτωσιν τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν.

Δυνάμεθα, λέγει ὁ Ricardo, ἐκ τῆς διανομῆς τοῦ ὀλικοῦ εἰσοδήματος δεδομένης γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως, μεταξὺ γαιοκτῆτου, κεφαλαιούχου καὶ ἐργάτου, νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῆς ἐγγείου προσόδου, ἣτις ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον, τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸν δεῦτερον, καὶ τῶν ἡμερομισθίων ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸν τρίτον. Ἡ ποσότης τῆς μεταξὺ αὐτοῦ διανομῆς ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ ἐλέγχου καὶ οὐχὶ ἡ εὐμετάβλητος καὶ ἀσταθῆς τῶν νομισμάτων ἀξία.

Τὸ ὑπάρχον ἐκάστοτε μέτρον τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν, τῆς ἐγγείου προσόδου καὶ τῶν ἡμερομισθίων κρίνεται οὐχὶ ἐκ τῆς ποσότητος τῆς διανεμομένης εἰς τὰς διαφόρους κλάσεις τῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ποσότητος τῆς ἐργασίας ἣτις εἶναι ἀναγκαία εἰς παραγωγήν τοῦ δεδομένου προϊόντος. Βελτιώσεις ἐν τῇ γεωργίᾳ ἢ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ δύνανται νὰ διπλασιάσωσι τὴν σημαντικότητά τῶν προϊόντων· ἐὰν ὅμως τὸ ἡμερομισθιον, ἢ ἐγγειος πρόσοδος καὶ τὰ κέρδη ἐδιπλασιάσθησαν συγχρόνως, θὰ διατηρήσωσι μεταξὺ αὐτῶν τὰς αὐτὰς σχέσεις καὶ θὰ παραστῶσι ὡς μὴ ὑποστάντα μεταβολήν τινα.

Ἐὰν ὅμως δὲν ἀνέβαινον ἐν τῇ αὐτῇ ἀναλογίᾳ τὰ ἡμερομισθια, ἐὰν ἀντὶ νὰ διπλασιασθῶσι ἤθελάνον κατὰ 50 τοῖς % μόνον, καὶ ἐὰν ἡ ἐγγειος πρόσοδος ἤθελε κατὰ 75 τοῖς % μόνον, ἀφαινομένου τοῦ περιπλέον εἰς τὰ ἐπιχειρηματικά κέρδη, θὰ ἦτο ὀρθότερον νὰ εἴπη τις ὅτι ἡ ἐγγειος πρόσοδος καὶ τὰ ἡμερομισθια κατεβιβάσθησαν, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ἀνεβιβάσθησαν τὰ ἐπιχειρηματικά κέρδη. Τῶ ὄντι ἐὰν εἴχομεν μέτρον τι σταθερὸν δυνάμενον νὰ καταμετρήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ δεδομένου προϊόντος, θὰ ἐβλέπομεν ὅτι τὸ διὰ τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς γαιοκτῆτας μέρος εἶναι μικρότερον καὶ τὸ διὰ τοὺς κεφαλαιούχους ἐπιχειρηματίας μείζον ἢ πρότερον. Θὰ ἐβλέπομεν π. χ. ὅτι, καὶ ἐπὶ διπλασιασμοῦ ἀκόμη, ἡ ἀπόλυτος ποσότης τῶν πραγματειῶν εἶναι ἀκριβῶς ἀποτελεσμα τοῦ αὐτοῦ ἀθροίσματος τῆς

ἐργασίας. Ἐὰν, λέγει ὁ Ricardo, ἐκάστη ἑκατοστὺς πῖλων, ἐνδυμάτων καὶ μεδίμων σίτου διενέμετο προηγουμένως ἐν τῇ ἐξῆς ἀναλογίᾳ,

εἰς τοὺς ἐργάτας (ἡμερομισθια)	25	} 100
εἰς τοὺς γαιοκτῆτας (ἐγγειος πρόσοδος)	25	
εἰς τοὺς κεφαλαιούχους (ἐπιχειρηματικὸν κέρδος)	50	

καὶ ἐὰν, διπλασιαζομένης τῆς ποσότητος τῶν παραχθειῶν πραγματειῶν, ἡ ἀνωτέρω διανομὴ ἐτροποποιεῖτο ὡς ἐξῆς,

εἰς τοὺς ἐργάτας (ἡμερομισθια)	22	} 100
εἰς τοὺς γαιοκτῆτας (ἐγγειος πρόσοδος)	22	
εἰς τοὺς κεφαλαιούχους (ἐπιχειρηματικὸν κέρδος)	56	

Θὰ προήρχετο τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ ἡμερομισθια καὶ ἡ ἐγγειος πρόσοδος ὑψώθησαν, ἐνῶ τὰ ἐπιχειρηματικά κέρδη ἀπ' ἐναντίας ἠλαττώθησαν· τοῦτο δὲ ἀκόμη καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν, ἐνεκα τῆς ἀφθονίας τῶν πραγματειῶν, ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὸν ἐργάτην καὶ τὸν γαιοκτῆτην ποσότης ἤθελε αὐξήσῃ ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 625 πρὸς 4. Τὸ ἡμερομισθιον πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν αὐτοῦ, τουτέστι κατὰ τὴν ποσότητα τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν διωρισμένων εἰς τὴν παραγωγήν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τῶν ἀξίαν εἴτε εἰς ἐνδύματα, εἴτε εἰς πῖλους, εἴτε εἰς νομίσματα, εἰς σῖτον κλπ. Ἐν ταῖς ὑποτιθεμέναις περιστάσεσιν, αἱ πραγματεῖαι ἤθελον ἀποβάλλει τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας των καὶ ἐπίσης τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς των, ἐὰν τὸ νόμισμα δὲν ἐκυμάτιζε. Ἐὰν λοιπὸν ἐθεβαιοῦτο σταθερῶς, ὅτι τὸ εἰς νόμισμα πληρονόμειον ἡμερομισθιον κατέπεσεν, ἡ κατάπτωσις αὕτη δὲν θὰ ἦτο ὀλιγώτερον πραγματικὴ καὶ ἐν ἣ περιπτώσει οἱ ἐργάται θὰ ἠδύναντο νὰ προμηθευθῶσι δι' αὐτοῦ πλείονα ἢ πρότερον ποσότητα πραγματειῶν.

Ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶναι ἡ διακύμανσις ἐν τῇ ἀξίᾳ τοῦ νομίσματος, δὲν ἐπηρεάζει αὕτη τὸ ὄριον τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν. Ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ προϊόντα βιομηχανίου τινὸς ὑπερτιμῶνται ἀπὸ χιλίων εἰς δισχιλίας λίρ. στερλ. ἦτοι 100 τοῖς %, ἐὰν τὸ κεφάλαιόν του, τὸ ὁποῖον τροποποιεῖ τόσον

ισχυρῶς ἡ ἀξία τῶν προϊόντων του, ἐὰν τὰ οἰκοδομήματά του, ἐὰν αἱ μηχαναὶ του ὑπερτιμηθῶσιν ἐπίσης 100 τοῖς %· τὸ μέτρον τῶν κερδῶν του θὰ μείνῃ τὸ αὐτὸ καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ ἀγοράσῃ τὴν αὐτὴν ποσότητα ἐργασίας, οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάσσονα.

Ἐὰν διὰ κεφαλαίου δεδομένης ἀξίας δύναται ὁ βιομήχανος, ἐξοικονομῶν τὴν χειρωνακτικὴν ἐργασίαν, νὰ διπλασιάσῃ τὸ ἄθροισμα τῶν προϊόντων του καὶ νὰ καταβιβάσῃ τὰς τιμὰς κατὰ τὸ ἥμισυ, αἱ αὐταὶ ἀναλογίαι ἤθελον προκύψει μεταξὺ τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ εἰσοδήματος, συνεπῶς δὲ τὸ ὄριον τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν θὰ ἔμενε τὸ αὐτό.

Ἐὰν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ βιομήχανος, αὐξάνων τὴν παραγωγικὴν δύναμιν τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, πολλαπλασιάζει τὰ προϊόντα του, ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος καταπίπτει κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου γεγονότος, ἡ τιμὴ τῶν ἀντικειμένων τούτων θὰ διπλασιασθῇ· τὸ κεφάλαιον ὁμῶς τὸ χρησιμεῦσαν εἰς παραγωγῆντων, θὰ περιβληθῇ ἀξίαν νομισματικὴν διπλασίαν. Ἴδου διὰ τί ἡ σχέσις μεταξὺ τῆς ἀξίας τοῦ προϊόντος καὶ τῆς ἀξίας τοῦ κεφαλαίου θὰ μείνῃ ἡ αὐτή. Καὶ ὅταν δὲ τὸ προϊόν διπλασιάσῃ τὴν ἔγγειον πρόσοδον, καὶ τότε ἀκόμη τὰ ἡμερομίσθια καὶ τὰ ἐπιχειρηματικὰ κέρδη θὰ ἀκολουθήσωσι σταθερῶς, ἐν ταῖς διακυμάνσεσιν αὐτῶν, τὰς διαφόρους ἀναλογίας τὰς ἀνηκούσας εἰς ἐκάστην τῶν διανεμομένων αὐτὰ κλάσεων.

Α. Γ.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Ἡ ἐποψὶς τῶν τυχαίων θανάτων καὶ τῶν αὐτοχειριῶν ἀποτελεῖ θέμα καταστατικῶν ἐρευνῶν ἀξίον ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Αἱ ἐν Γαλλίᾳ παρατηρήσεις ἀγούσιν εἰς τὰ ἐξῆς πορίσματα.

Α'. Τυχαῖοι θάνατοι. — Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1866 μέχρι τοῦ 1869 συνέβησαν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ μέσον ὄρον 11,560

τυχαῖοι θάνατοι κατ' ἔτος· ἀπὸ δὲ τοῦ 1872 μέχρι τοῦ 1875, 12,318. Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ὁ ἀριθμὸς τῶν τυχαίων θανάτων ἀνέβη εἰς 13,574, ἐξ ὧν 11,152 ἦσαν ἄρρενες, καὶ 2,422 γυναῖκες.

Ἐπὶ ἐνὸς πέμπτου περιπτώσεων (2784 ἢτοι 21 %) δὲν ἐπρόκειτο, ἀκριβῶς εἰπεῖν, περὶ τυχαίων θανάτων, ἀλλὰ περὶ στιγμιαίων φυσικῶν θανάτων ἐπελθόντων ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς.

Καὶ ἐκ καταποντισμοῦ μὲν ἀπεβίωσαν 4507 ἄτομα, ἐκ πτώσεως δὲ ἐξ ὑψηλῶν μερῶν 1538, ἐκ πτώσεως ἐξ ἵππων καὶ ἀμαξῶν 1182, καὶ ἐκ καταχρήσεως ἀλκαλικῶν ποτῶν 419· τὸ εἶδος τοῦ θανάτου τῶν λοιπῶν ἀγνοεῖται.

Β'. Αὐτοχειρίαι. — Κατὰ τὸ ἔτος 1876 συνέβησαν ἐν Γαλλίᾳ 5,804 αὐτοχειρίαι, τῶν προηγουμένων ἐτῶν ὁ ἀριθμὸς ἦτο λίαν κατώτερος ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐπομένου πίνακος.

1836	μέχρι	1845	αὐτοχειρίαι	2762
1846	»	1855	»	3543
1856	»	1865	»	4331
1865	»	1875	»	5133

Ἐκ τῶν αὐτοχειριαζομένων τὸ ἐν πέμπτου περιπτῶν εἰσι γυναῖκες· οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἠὐτοχειριάσθησαν 1239 γυναῖκες ἢτοι 21 %.

Δὲν κατορθώθη νὰ ἐξευρεθῇ ἡ ἡλικία ὄλων τῶν κατὰ τὸ 1876 αὐτοχειριασθέντων. Οἱ 5540 ὧν ἐξηκριβώθη ἡ ἡλικία διαιροῦνται ὡς ἐξῆς·

		Ἄνδρες	
Μὴ συμπληρώσαντες τὸ 21 ^{ον} ἔτος		159	(4 τοῖς %)
20 μέχρι 40 ἐτῶν.....		1047	(24 » »)
40 » 60 »		1751	(37 » »)
Ἄνω τῶν 60 »		1389	(32 » »)
		Γυναῖκες	
Μὴ συμπληρώσασαι τὸ 21 ^{ον} ἔτος		90	(8 τοῖς %)
21 μέχρι 40 ἐτῶν.....		304	(25 » »)
50 » 60 »		439	(37 » »)
Ἄνω τῶν 60 »		361	(30 » »)

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις 213 αὐτοχειριασθέντων ἔμεινεν ἄγνωστος. Ἐκ τῶν λοιπῶν 1913 (34 τοῖς %) ἦσαν ἄγαμοι, 1724 (31 τοῖς %) ἔγγαμοι ἔχοντες τέκνα, 950 (17 τοῖς %) ἔγγαμοι ἄνευ τέκνων, 631 (11 τοῖς %) χῆροι ἔχοντες τέκνα καὶ 373 (7 τοῖς %) χῆροι ἄνευ τέκνων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατοικίαν, ἠγνοεῖτο αὕτη ἐπὶ 62 αὐτοχειριασθέντων 3138 (55 τοῖς %) κατῴκουν ἀγροτικὰς συνοικίας καὶ 2604 (45 τοῖς %) πόλεις.

Ὡς πάντοτε αἱ αὐτοχειρίαι ἦσαν συχνώτεραι κατὰ τὸ ἔαρ. Ὑπολογίζονται κατὰ τὸ ἔαρ αὐτοχειριασθέντες 1821 ἦτοι 31 τοῖς %, κατὰ τὸ θέρος 1501 ἦτοι 26 τοῖς %, κατὰ τὸ φθινόπωρον 1253 ἦτοι 22 τοῖς % καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα 1229 ἦτοι 21 τοῖς %.

Πλέον τῶν ἐπτὰ ἐβδόμων τῶν αὐτοχειριασθέντων ἀπέθανον διὰ τῆς ἀγχόνης (2519) ἢ διὰ τοῦ καταποντισμοῦ (1681). Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς εἶναι 29 τοῖς % ἐπὶ τοῦ ὅλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν αὐτοχειριασθέντων καὶ ὁ προηγούμενος 43 τοῖς %.

Ὁ ἐπόμενος πίναξ δεικνύει τὰ ἐπαγγέλματα τῶν αὐτοχειριασθέντων :

Ἀσχολούμενοι εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας	2194	ἦτοι	38	τοῖς %
Ἔργαται εἰς διάφορα βιομηχανικὰ ἔργα	1564	»	27	»
Ἐμποροὶ.....	430	»	7	»
Ἐπιστήμονες.....	638	»	11	»
Ὑπηρέται.....	250	»	4	»
ἄνευ ἔργου ἢ τοῦλάχιστον ἄνευ γνωστοῦ ἔργου.....	728	»	13	»

Ἐκ τῶν γενομένων ἐρευνῶν κατορθώθη νὰ ἐξακριβωθῶσι οἱ ὑποτιθέμενοι λόγοι τῆς αὐτοχειρίας ἐπὶ 5,414 περιπτώσεων· οὕτω 1760 αὐτοχειρίαι προεκλήθησαν ἐξ ἀσθενειῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἦτοι τὸ ἓν τρίτον, 605 (11 τοῖς %) ἐκ πενίας, 727 ἐξ οἰκογενειακῶν ἐρίδων, 232 ἐκ κραιπάλης ἢ ἐκ ζηλοτυπίας, 763 (14 τοῖς %) ἐκ καταχρήσεων ἀλκαλικῶν ποτῶν, 818 ἐκ φυσικῶν παθήσεων καὶ 509 ἐκ διαφόρων στερήσεων.